

MORA

20 oktober 2016

Lokalrevision för- och grundskolan 2016

Rapport

MORA

Lokalrevision för- och grundskolan 2016

Rapport

20 oktober 2016

Beställare

Mikael Jaråker, Förvaltningschef Tekniska förvaltningen
Mora kommun
Tel: 0250 - 261 16

Upprättad av FM Konsulterna, en del av **NIRAS**

Daniel Oliva Andersson
Lilla Bommen 6, 411 04 Göteborg
Telefon: 031- 348 11 10
daniel.oliva@niras.se

Innehåll

Innehåll	3
1. Inledning	6
1.1. Förutsättningar för lokalrevisionen	6
2. Verksamhetsförutsättningar.....	7
2.1. Regelverk	7
2.2. Generella trender i Sverige.....	7
3. Sammanfattning lokalrevision.....	8
3.1. Lokalbestånd och kostnader.....	8
3.2. Verksamhetsanalys och förslag	8
3.2.1. Förskolan	8
3.2.2. Grundskolan.....	9
4. Förskolan	11
4.1. Verksamhet.....	11
4.2. Lokaler	11
4.2.1. Lokalanvändning.....	14
4.2.1. Besparingspotential i kvadratmeter	15
4.3. Lokalkostnader.....	15
4.3.1. Lokalkostnader per kvadratmeter	18
4.3.2. Lokalkostnad per barn.....	18
4.3.3. Besparingspotential lokalkostnader	19
4.4. Förskolornas kapacitet, lokalanvändning och behov	21
4.4.1. Analys av verksamhetsställen	21
4.4.2. Lokalernas flexibilitet och samnyttjande.....	26
4.4.3. Lokalernas strategiska ägande	26
4.5. Lokalbehov 2016-2025.....	27
4.5.1. Befolkningsutveckling och efterfrågan på barnomsorg	27
4.5.2. Lokal- och organisationsförändringar	27
5. Grundskolan.....	30
5.1. Verksamhet.....	30
5.2. Lokaler	30
5.2.1. Lokalanvändning.....	32
5.2.2. Besparingspotential i kvadratmeter	32

5.3. Lokalkostnader.....	33
5.3.1. Lokalkostnader per kvadratmeter	35
5.3.2. Lokalkostnad per elev	35
5.3.3. Besparingspotential lokalkostnader	36
5.4. Grundskolornas kapacitet, lokalanvändning och behov.....	37
5.4.1. Analys av verksamhetsställen	37
5.4.2. Förutsättningar för kapacitetsberäkningar	37
5.4.3. Lokalernas flexibilitet och samnyttjande	44
5.4.4. Lokalernas strategiska ägande	44
5.5. Lokalbehov 2016-2025.....	44
5.5.1. Befolkningsutveckling och efterfrågan på grundskoleplatser	44
5.5.2. Lokal- och organisationsförändringar	Fel! Bokmärket är inte definierat.

Begreppsdefinition och läsanvisning

Area	Areor anges, om inte annat anges, som m ² bruksarea (BRA).
Lokaleffektivitet	Lokaleffektivitet är ett mått på hur effektivt en byggnad eller lokal nyttjas mätt i m ² per den för verksamhetens huvudsakliga brukare. I detta fall m ² /barn för förskolor och m ² /elev för grundskolor. För lokaleffektiviteten finns sedan riktvärden för vad en välfungerande verksamhet bör kunna komma upp till. För förskolor är riktvärdet 10 m ² /barn och för grundskolor 12 m ² /elev.
Lokalanvändning	I begreppet lokalanvändning innefattas dels lokaleffektiviteten som ett mått på lokalanvändningen men innefattar ett bredare perspektiv. Lokalanvändningen kan även analyseras utifrån hur verksamheten nyttjar lokalerna organisatoriskt.
Teoretiskt behov	Det teoretiska behovet är ett mått på vilket behov som finns utifrån riktvärden, exempelvis lokalbehov. Ett teoretiskt lokalbehov för en ny förskola kan exempelvis beräknas genom riktvärdet 10 m ² /förskoleplats.
Besparingspotential	Genom att jämföra det teoretiska behovet mot det befintliga beståndet kan en teoretisk besparingspotential beräknas. Besparingspotentialen bör endast ses som en jämförelse mellan hur mycket det hade varit möjligt att bespara i en befintlig byggnad jämfört med en lokaleffektiv byggnad. Den tar inte hänsyn till den faktiska lokalutformningen och betyder alltså inte att det är faktiskt möjligt att bespara hela besparingspotentialen.
För- och grundskoleplats	Med för- och grundskoleplats syftas på hur många platser som enheterna har med hänsyn till antalet platser per avdelning eller till den beräknade kapaciteten. Inte det faktiska antalet barn eller elever.
Kapacitet	Kapaciteten är det beräknade antalet platser utifrån riktvärden som motsvarar en ändamålsenlig verksamhet. För förskolor är kapaciteten beräknad utifrån vistelsearean (pedagogisk area) eller antalet toaletter och för grundskolan så har kapaciteten beräknats utifrån riktvärden om hur stora lokaler som behövs samt utifrån läroplanen för hur många lokalfunktioner som behövs.
Teoretiskt över- eller underskott av platser	Teoretiskt över- eller underskott av för- eller grundskoleplatser innebär skillnaden mellan befintligt antal barn eller elever och beräknat antal platser baserat på nyckeltal och riktvärden. Detta innebär att en skola kan ha ett befintligt underskott av platser. Dvs en lägre kapacitet än befintligt antal elever.

Lokalfunktion	Med lokalfunktion menas de funktioner som verksamheterna är i behov av. En lokalfunktion kan vara exempelvis toaletter, klassrum, matsal eller en slöjdsal.
Teknisk status	Teknisk status syftar till byggnadernas och lokalernas tekniska status. Exempelvis utifrån ventilation, byggnadskonstruktionen eller ytskick.

Lokalrevision för- och grundskolan 2016

1. Inledning

För- och grundskoleförvaltningen (FoG) ansvarar för kommunens olika skolformer där kommunen är huvudman. Bland kommunens skolformer ingår förskola, familjedaghem, öppen förskola, fritidshem, förskoleklass, grund- och gymnasieskola samt obligatorisk grundsärskola. Nämnden har vidare i kommunplanen det övergripande målet att skolan skall vara en skola för alla och att Moras grundskolor skall tillhöra de bästa i landet.

Lokalrevisionen är en del av kommunens lokalresursplanering och ligger till underlag för kommunens investeringar och beslut till projekt. Syftet med denna lokalrevisionen är att redovisa för- och grundskolans nuläge gällande lokalanvändning, kapacitet, lokalkostnader samt lokalernas ändamålsenlighet för verksamheten. Lokalrevisionen redovisar även det framtida behovet baserat på befolkningsprognosen och presenterar förslag för hur lokalbehovet kan tillgodoses.

Projektansvarig har varit Mikael Jaråker, förvaltningschef för Tekniska förvaltningen, tillsammans med Maria Wilén Lindskog, fastighetsförvaltare. Verksamheten har representerats av Barn- och utbildningsförvaltningens skolchef, Inga-Lena Spansk, samt lokalintendent, Niklas Gezelius. Lokalrevisionen har utförts av Daniel Oliva Andersson, FM Konsulterna – en del av NIRAS.

1.1. Förutsättningar för lokalrevisionen

Lokalrevisionen utgår från 2015 års kostnader och 2015-2016 års elevantal. Redovisade prognoser bygger på kommunens elevprognos fram till och med år 2021 samt uppgifter som lämnades till utredningen under våren 2016.

Areabegrepp som används är i första hand bruksarea (BRA), om inget annat anges, och i vissa fall lokalarea (LOA). Bruksarea är utrymmet innanför den omslutande konstruktionsarean, väggarna, och kan delas in i underkategorier utifrån användning, exempelvis lokalarea (LOA) och övrig area (ÖVA). Lokalarea är utrymmen som verksamheten nyttjar exklusive gemensamma ytor som avser trapphus och dylikt. För inhyrda lokaler är lokalarea vidare de areor som kommunen betalar hyra för. Lokalerna som redovisas i denna lokalrevision är de lokaler som kommunen äger själva samt inhyrda lokaler som verksamheter nyttjar. Objekten i denna lokalrevisionens totala bruksarea är den bruksarea som internhyresberäkningen utgått från.

Vad gäller byggnadernas och lokalernas tekniska status så saknas generellt tekniska bedömningar. I lokalrevisionen har därför verksamhetens uppfattning om lokalernas status redovisats. För att säkerställa och prioritera projekt, åtgärder och lokalförändringar finns ett behov från Fastighets sida att utreda byggnadernas status.

Generellt gäller för all statistik och alla nyckeltal att dessa inte innefattar nyligen utförda organisatoriska förändringar och tillskott av nya elever.

2. Verksamhetsförutsättningar

I avsnittet sammanfattas övergripande verksamhetsförutsättningarna och generella trender som har betydelse för verksamhetens utveckling och kommunens för- och grundskolas framtida lokalbehov.

2.1. Regelverk

FoG:s huvudsakliga uppdrag är att fullgöra kommunens uppgifter inom skolformerna förskola, förskoleklass, grundskola, och grundsärskola. Arbetet styrs av både skollagen och kommunallagen och syftet med utbildningen att främja alla barn och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Skollagen hänvisar i sin tur till ett flertal andra lagar, däribland arbetsmiljölagen, diskrimineringslagen, förvaltningslagen, offentlighets- och sekretesslagen samt internationella överenskommelser så som barnkonventionen och de mänskliga rättigheterna.

Förskolan ska stimulera barnens utveckling och lärande samt erbjuda barnen en trygg omsorg. Förskola ska erbjudas från och med höstterminen det år som barnet fyller tre år. Förskoleklass ska liksom förskolan förbereda barnet för fortsatt utbildning. Utbildningen ska bedrivas under ett läsår och kommunen har ansvar för att informera vårdnadshavarna om förskoleklassen och syftet med dess verksamhet samt verka för att barn deltar i den. Grundskolan ska vidare ge eleverna kunskap och värden samt utveckla elevernas förmåga att tillägna sig dessa. Hemkommunen ansvarar för att utbildning i förskola, förskoleklass, grundskolan och grundsärskolan kommer till stånd för alla som enligt skollagen har rätt till respektive skolform och inte fullgör sin skolgång på annat sätt.

Från och med 2016 har Skolverket även tagit fram nya riktmärken för maxantalet barn i barngrupper i den svenska förskolan. För barn mellan ett och tre år är riktmärket sex till tolv barn och för barn mellan fyra och fem år är riktvärdet nio till femton barn. Kommunen bör sedan ta hänsyn till Skolverkets riktmärken

2.2. Generella trender i Sverige

I skolverkets lägesbedömning 2015 lyfts att det blir allt tydligare att vi har stora problem i den svenska skolan på grund av att kunskapsresultaten i grundskolan sjunker inom de kunskapsområden som de internationella kunskapsmätningarna omfattar så som matematik, läsförståelse och naturvetenskap. De försämrade resultaten gäller också för både de hög- och lågpresterande eleverna i grundskolan. Andra utmaningar som lyfts är att lärarbristen ökar och att många lärare inte är tillfreds med sin arbetssituation samt att det växande antalet nyanlända ställer nya krav på den svenska skolan.

Gällande förskolan så har andelen inskrivna barn i svenska förskolan ökat under den senaste tioårsperioden. Av landets samtliga 1-5-åringar var 83 procent inskrivna i förskola och i åldersgruppen 4-5 år var 93 procent inskrivna 2014. Fritidshemmen fortsätter också att bli större där den genomsnittliga elevgruppen har ökat från 31 elever 2004 till över 41 elever 2014.

Antalet inskrivna elever i förskoleklass har också ökat om än med lägre takt, från 91 procent 1998 till 96 procent 2014. Överlag så kommer elevantalet i grundskolan att öka. Bara under hösten 2014 ökade elever i grundskolan med ca 30 000 elever jämfört med året innan.

Vad gäller lärartätheten i grundskolan så håller den sig på en i stort sett oförändrad nivå, 12,1 elever per lärare.

År 2014 ökade antalet elever i grundsärskolan för första gången, med fyra procent jämfört med 2013. Nationellt går ca 1 procent av alla elever i grundskolan i grundsärskola.

3. Sammanfattning lokalrevision

I avsnittet sammanfattas lokalrevisionen och dess slutsatser. En utförligare beskrivning av revisionerna per verksamhetsområde presenteras i avsnitt 4 och 5.

3.1. Lokalbestånd och kostnader

Lokalbeståndet för FoG omfattade ca 45 510 m² BRA under våren 2016. Huvuddelen av lokalbeståndet är grundskolelokaler vilket utgör 39 726 m², eller 87 procent av För- och grundskolans totala lokalbestånd. Ca 1 672 m² hyrs in från det kommunala fastighetsbokaget Morastrand. Lokalbeståndet för FoG sammanfattas i tabell 1.

Totalt uppgick årskostnaden för lokalbeståndet 2015 till ca 44 mnkr. Årskostnaden för kommunens ägda lokaler baseras på driftkostnader, kapitalkostnader och underhållskostnader. Driftkostnaderna består vidare av både faktiska kostnader för objekten samt nycklade kostnader för bland annat administration och försäkring. För de inhyrda lokalerna så omfattar lokalkostnaderna årshyran, nycklade kostnader för administration samt i vissa fall städkostnader.

Tabell 1. Lokaler för För- och grundskoleförvaltningen, avser 2015.

Lokalkategori	Area [m ² BRA]	Ägda lokaler [m ² BRA]	Inhyrda lokaler [m ² BRA]	Uthyrda lokaler [m ² BRA]	Årskostnad 2015 [tkr]
Förskola	5 784	4 110	1 672	983	8 114
Grundskola ¹	39 726 ¹	39 726 ¹			35 894 ¹
TOTALT	45 510	43 836	1 672	983	44 008

¹ För grundskolan ingår även de förskolor som är integrerade på grundskolorna.

3.2. Verksamhetsanalys och förslag

Nedan presenteras analys och förslag för FoG:s lokaler. Det finns dock ett behov av en bättre utvärdering av byggnadernas tekniska status vilket försvårar relevanta jämförelser och analyser. Förslaget är därför att den tekniska statusen säkerställs av Fastighet när det är aktuellt att utreda vidare ett visst förslag eller organisatorisk förändring.

3.2.1. Förskolan

Den kommunala förskoleverksamheten omfattar 18 enheter varav 13 förskolor drivs i egna lokaler. Förskolorna har 38,5 avdelningar och ca 654 förskoleplatser, räknat på 17 platser/avdelning. Jämfört med de 660 befintligt inskrivna barnen i den kommunala förskolan så är maxantalet platser uppnått.

Befolkningsprognosen visar att efterfrågan på barnomsorg förväntas öka med ca 6 procent de närmsta tio åren, där den största ökningen förväntas under 2016 - 2017.

Den genomsnittliga lokaleffektiviteten ligger på 12 m²/inskrivet barn, vilket jämfört med riktvärdet 10 m²/barn är strax över riktvärdet. Majoriteten av förskolorna ligger dock i nivå med riktvärdet vilket innebär att större delen av förskolorna är lokaleffektiva. På grund av att de flesta förskolorna fyller ut antalet platser med hänsyn till kommunens maxantal 17 barn/avdelning uppnås därför generellt en god lokalanvändning. En av de nyaste förskolorna, Canada förskola, är dock en av de minst lokaleffektiva förskolorna med en lokaleffektivitet på 14 m²/barn. Detta tyder på att det finns ett behov av ramprogram för att säkerställa en god lokaleffektivitet vid nybyggnation av framtida förskolor.

Jämfört med riktvärdet 10 m²/barn finns det ett teoretiskt lokalöverskott på 814 m², exklusive förskolorna som är integrerade i grundskolorna, vilket är ett marginellt överskott. En grov uppskattning av de på grundskolorna integrerade förskolornas lokaler visar även att dessa har en god lokaleffektivitet även om inte grundskolorna har det. Utöver det teoretiska lokalöverskottet har kommunen 983 m² som hyrs ut till externa aktörer, vilket kan ses som ett dolt överskott.

Enligt den beräknade kapaciteten som baseras på förskolornas pedagogiska area, dvs den area som barnen vistas på, samt antalet toaletter som är tillgängliga för barnen så motsvarar den generellt

antalet platser räknat på ett maxantal om 17 barn/avdelning. Störst skillnad mellan antalet platser baserat på 17 barn/avdelning och den beräknade kapaciteten hade Norets förskola samt Hindrikshedens förskola som enligt den beräknade kapaciteten hade ett befintligt teoretiskt underskott på 14 respektive 10 förskoleplatser. Alltså en beräknad kapacitet som är lägre än antalet platser.

Det genomsnittliga antalet inskrivna barn/förskola uppgick till 17,1 barn/avdelning, vilket tyder på att förskolorna i stort har nått sitt maxantal. Med hänsyn till att prognosen visar på en ökning närmsta året, och att underlaget bedöms hålla en stabil nivå de närmsta tio åren, finns det ett behov av att utöka antalet förskoleplatser med 50 platser fram till 2018.

Verksamhetens bedömning av lokalernas tekniska status är att de flesta fungerar väl för verksamheten. Norets förskola, Tuvans förskola, Gruddbackens förskola och Öppna förskola bedöms dock ha vissa brister och är i behov av åtgärder.

Då det finns ett behov av att utöka antalet förskoleplatser och att majoriteten av förskolorna är små enheter är förslaget att slå samman mindre enheter till större. Vidare att se till möjligheterna att integrera dem med grundskolorna för att på så sätt öka flexibiliteten.

3.2.2. Grundskolan

Den kommunala grundskoleverksamheten omfattar 11 grundskolor där samtliga drivs i kommunens lokaler. Skolorna består av en skola med åk F-3, nio skolor med åk F-6 (varav en kommer att bli F-3 fr.o.m. hösten 2016), en skola med åk F-9 och ytterligare en högstadieskola med endast åk 7-9. Våren 2016 gick det 2 089 elever i den kommunala grundskolan och jämfört med Mora kommuns totalt 2 143 barn i grundskoleålder motsvarar andelen barn som väljer den kommunala skolan i kommunen ca 97 procent.

Enligt den beräknade kapaciteten uppgår samtliga skolors teoretiska kapacitet till totalt 2 319 elevplatser vilket ger ett teoretiskt överskott på 375 elevplatser. För de enskilda skolorna tillgodoser kapaciteten generellt befintligt antal elever men där Bjäkenbackens och Morkarlby skola har ett beräknat befintligt underskott på 88 respektive 131 elevplatser där matsalen begränsar kapaciteten. Dvs att det befintliga antalet elever på skolan inte får plats i skolornas matsalar räknat på tre matlag.

Befolkningsprognosen för elever i åldersgruppen 6-15 år under perioden 2015-2021 visar på en stabil nivå med en ökning på ca 1,3 procent, motsvarande en ökning med 10 elever. Elevunderlaget varierar dock för de enskilda skolorna beroende på hur in- eller utflyttningen från området ser ut.

Skolorna med ökande elevunderlag är Morkarlbyhöjden, Noretskolan och Nusnäs skola där det förväntas en ökning på 12, 16 respektive 50 procent. För Noretskolan innebär en ökning med 16 procent en ökning från 580 elever till 673, exklusive grundsärskolans 14 elever, och med hänsyn till skolans begränsande kapacitet på 630 elevplatser förväntas ett underskott från och med läsåret -17/18. På grund av skolans dåliga ändamålsenlighet och lokalutformning förväntas dock enligt verksamheten ett underskott redan från läsåret -16/-17.

Bland resterande skolor som har ett minskande elevunderlag ökar det teoretiska överskottet av elevplatser för vissa skolor men där andra istället får ett elevunderlag som motsvarar kapaciteten på skolan. Bjäkenbackens skola som har ett minskande elevunderlag bedöms dock ha ett fortsatt underskott på 38 elevplatser trots den prognostiserade minskningen på 22 procent. Genom att slå samman skolor eller integrera närliggande förskolor i lokalerna kan lokalanvändningen för skolorna med låg lokaleffektivitet förbättras.

Den genomsnittliga lokaleffektiviteten för kommunens skolor uppgick till 17 m²/elev vilket är en låg lokaleffektivitet i jämförelse med riktvärdet 12 m²/elev. I de 17 m²/elev ingår även de integrerade förskolornas inskrivna barn. Högst lokaleffektivitet hade Morkarlby och Bjäkenbackens skola med 10,1 respektive 13,7 m²/elev och lägst hade Våmhus, Nusnäs, Utmelands, Venjans och Morkarlbyhöjdens skola som samtliga hade en lokaleffektivitet över 20 m²/elev. För samtliga av dessa skolor finns därmed en effektiviseringspotential genom att exempelvis samnyttja lokaler på ett mer effektivt sätt.

Jämfört med riktvärdet 12 m²/elev finns det ett teoretiskt lokalöverskott på ca 13 000 m², utan hänsyn till den verkliga lokalutformningen. Den största delen av det teoretiska lokalöverskottet finns på Morkarlbyhöjden och på Utmelandsskolan.

Verksamhetens bedömning av lokalernas tekniska status är att majoriteten av skolorna fungerar väl men där Bjäkenbackens skola och Noretskolan är i ett dåligt skick och kräver åtgärder. Även ändamålsenligheten för dessa enheter anses vara dålig. Även Vika skolas ändamålsenlighet anses vara mindre bra.

Den totala kapaciteten för kommunens skolor tillgodoser enligt lokalrevisionen behovet av elevplatser men på varje enskild skolas nivå presenterar lokalrevisionen förslag till åtgärder för att effektivisera lokalanvändningen och förbättra lokalernas ändamålsenlighet.

4. Förskolan

I följande avsnitt redovisas en lokalrevision avseende Mora kommuns förskoleverksamhet med bland annat lokalanvändning, kapacitet, lokalkostnader och planerade verksamhets- och lokalförändringar.

4.1. Verksamhet

Vid årsskiftet 2015/2016 fanns det totalt 29 förskolor i Mora kommun. Av de 29 förskolorna drivs 18 i kommunal regi, varav en är tillfällig. 13 drivs i kommunens egna lokaler. Utifrån kommunens bestämda maxantal på 17 barn per avdelning omfattar den kommunala och fristående verksamheten 49,5 avdelningar och ca 841 förskoleplatser, varav 38,5 avdelningar och ca 654 platser är kommunala.

I och med Skolverkets nya riktmärken om antalet barn i barngrupperna skall För- och grundskolenämnden i Mora bestämma inriktning om maxantalet barn per avdelning för kommunen. Beslutet kommer att ha stor inverkan på förskoleverksamheten och antalet platser.

Enligt FoG bör antalet avdelningar per förskola uppgå till minst fyra för att öka kostnadseffektiviteten. Det mest optimala är enligt verksamheten en förskola med 3+3 avdelningar, dvs sex avdelningar där tre samnyttjar vissa funktioner. Gärna i samband eller i närhet till en grundskola då det ökar flexibiliteten.

Enligt Statistiska Centralbyrån (SCB) fanns det 1 127 barn i förskoleålder i Mora kommun 2015/2016. Under våren 2016 hade den kommunala förskoleverksamheten ca 660 inskrivna barn i förskolan i åldrarna 0-5 år, motsvarande ca 59 procent av det totala antalet barn i samma ålder. Den fristående förskoleverksamheten hade ca 180 inskrivna barn, motsvarande ca 16 procent. Övriga 267 barn gick antingen i den tillfälliga förskolan Gesunda, som inte omfattas i denna lokalrevision, i förskola utanför kommunen, i familjedaghem eller omhändertogs hemma. För åldrarna 3-5 år är siffran däremot högre och ca 98 procent av kommunens barn gick i förskola, varav ca 77 procent, 478 barn, gick i den kommunala förskolan.

Tabell 2. Antal barn avdelningar och förskoleplatser 2015/2016, räknat på 17 platser per avdelning.

Verksamhet	Antal barn 0-5 år	Andel (%)	Platser	Över/underskott platser
Kommunal förskola	660	59 %	654	- 6
Fristående förskola	180	16 %	187	+7
Delsumma	840	75 %	841	+ 1
Övrig barnomsorg	287	25 %	-	-
Totalt	1 127	100 %	-	-

Sammanlagt tillgodoser samtliga förskolor i kommunen exakt efterfrågan av förskoleplatser räknat på ett maxantal av 17 platser per avdelning. För de kommunala förskolorna så finns det i snitt något fler barn än antalet platser enligt 17 barn/avdelning.

4.2. Lokaler

Våren 2016 uppgick kommunens bestånd av ägda (m² BRA) och inhyrda (m² LOA) förskolelokaler till ca 5 784 m² exklusive de fyra förskolorna som är integrerade på grundskolorna. Därutöver äger kommunen två förskolor som drivs i privat regi, Bonäs och Östnors förskola som tillsammans hyr 983 m².

Årskostnaden för den kommunala förskolans lokalbestånd uppgick till cirka 8,1 mnkr. Där ingår kostnader för de av kommunen ägda lokalerna samt hyreskostnaden för de externt inhyrda lokalerna. Lokalkostnaderna för de på grundskolorna integrerade förskolorna eller Bullerbyns förskolas kostnader för el, värme och vatten, som försörjs från Morkarlbjörhöjden, ingår inte i lokalkostnaderna. Se tabell 3 nedan för en sammanställning över förskolor, barn, platser, areor och kostnader för 2015/2016.

Tabell 3. Sammanställning över Mora kommuns förskolelokaler.

Obj.nr.	Förskola	Ägande	Status	Antal avd.	Antal platser å 17 plat- ser per avd.	Antal barn VT - 16	Area [m ² BRA]	Lokal- effektivi- tet [m ² /barn]	Kapa- citet [platser]	Över- /undersko- tt m.h.t. kapacitet [platser]	Lokalöver- /undersko- tt [m ² BRA]	Lokal- kost- nad [tkr]	Lokal- kost- nad/m ² [kr]	Lokal- kost- nad/ barn [kr]
Kommunala förskolor														
1612	Nusnäs fsk	Tillhör skola	Långsiktigt ägande	1,5	25	25	1	1	18	-7	1	1	1	1
1617	Utmelands fsk	Tillhör skola	Långsiktigt ägande	6	102	108	1	1	106	-2	1	1	1	1
1618	Vika fsk	Tillhör skola	Långsiktigt ägande	1	17	18	1	1	18	0	1	1	1	1
1619	Venjans fsk	Tillhör skola	Långsiktigt ägande	1	17	11	1	1	17	+6	1	1	1	1
1627	Bullerbyns fsk	Egen	Långsiktigt ägande	2	34	31	336	11	26	-5	+26		321	10 360
1710	Norets fsk	Egen	Utredningsobjekt	4	68	73	733	10	59	-14	+3	802	1 094	10 988
1712	Rödmyrens fsk	Egen	Långsiktigt ägande	3	51	54	647	12	53	-1	+107		724	13 401
1713	Tuvans fsk	Egen	Utredningsobjekt	2	34	35	382	11	32	-3	+32	454	1 188	12 970
1715	Canada fsk	Egen	Långsiktigt ägande	3	51	55	754	14	64	+9	+204		1 528	27 780
1719	Våmhus fsk	Egen	Långsiktigt ägande	1	17	18	224	12	18	0	+44		215	11 918
1724	Hindrikshedens fsk	Egen	Långsiktigt ägande	2	34	36	339	9	26	-10	-21		412	11 449
1725	Klockarvägens fsk	Egen	Långsiktigt ägande	2	34	32	360	11	28	-4	+40	439	1 220	13 727
1726	Finnsnäs fsk	Egen	Långsiktigt ägande	2	34	31	337	11	27	-4	+27		345	11 140
97330 1	Hånåkni fsk	Inhyrd	Långsiktigt ägande	3	51	44	638	15	47	+3	+198		907	20 613
97310 1	Sollerö fsk	Inhyrd	Långsiktigt ägande	3	51	54	591	11	55	+1	+51		1 374	25 453
97340 1	Gruddbackens fsk	Inhyrd	Avvecklingsför- slag	2	34	34	298	9	34	0	-42		554	16 286

97320			Avvecklingsför-												
1	Öppna fsk	Inhyrd	slag	-	-	-	145	-	-	-	-	38	265	-	
Delsumma kommunala förskolor				38,5	654	658	5 784	9	628	-31	+669	8 114	1 403	12 920	
(Lokalöverskott)															
<i>Fristående, externt uthyrda, förskolor</i>															
1244	Bonäs fsk	(kooperativ)		1	17	Ca 17	811	48				551	679	32 400	
1726	Östnors fsk	(kooperativ)		1	17	Ca 17	172	10				211	1 229	12 431	
Delsumma externt uthyrda				2	34	Ca 34	983								

¹Area och lokalkostnader ingår i grundskolornas lokaler.

Reservation för nyligen utförda förändringar och tillskott av nya elever.

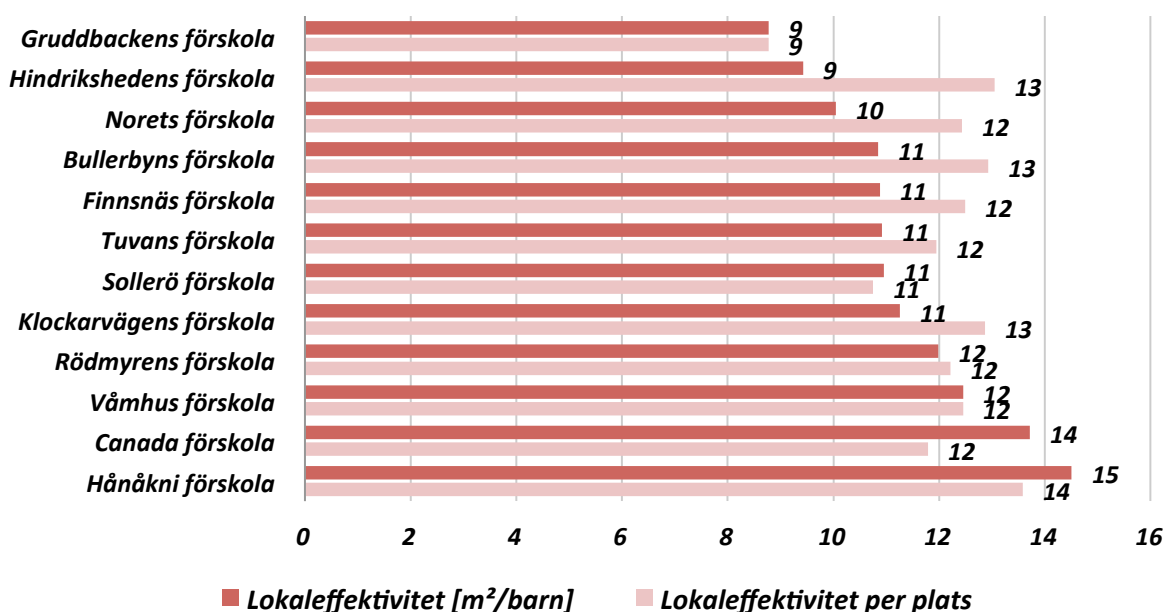
4.2.1. Lokalanvändning

Vid årsskiftet 2015/2016 uppgick lokaleffektiviteten för kommunens förskolor till i genomsnitt 12 m²/plats enligt 17 platser/avdelning och 12 m²/inskrivet barn, exklusive de förskolor som är integrerade på grundskolorna. Lokaleffektiviteten varierade mellan 15 m²/inskrivet barn för Hånåkni förskola och 9 m²/inskrivet barn för Gruddbackens förskola. Flertalet av förskolorna ligger dock i nivå med riktvärdet 10 m²/barn vilket innebär att lokalerna är relativt yteffektiva eller i kombination med att förskolorna också är mer än fullbelagda.

Antalet m² per beräknad plats ligger i nivå med antalet m² per inskrivet barn i flertalet av förskolorna och många har en effektiv lokalanvändning där lokaleffektiviteten ligger i linje med riktvärdet. Ingen förskola har därför något större teoretiskt överskott av varken platser eller yta. I stapeldiagrammet nedan jämförs förskolornas lokaleffektivitet per plats enligt kapacitetsberäkningen och per inskrivet barn våren 2016. Förskolorna som ligger integrerade på grundskolorna; Nusnäs, Utmelands, Vikas och Venjans förskola, är inte inkluderade i diagrammet då de samnyttjar grundskolornas lokaler. De integrerade förskolornas areor och lokaleffektivitet ingår istället i grundskolornas lokalanvändning vilka presenteras under avsnitt 5.

Av diagrammet framgår att flertalet förskolor har en högre lokaleffektivitet med antalet inskrivna barn jämfört med lokaleffektiviteten för antalet platser med 17 barn per avdelning. Detta visar att flera förskolor är fullbelagda och har fler barn per avdelning än kommunens rekommendation.

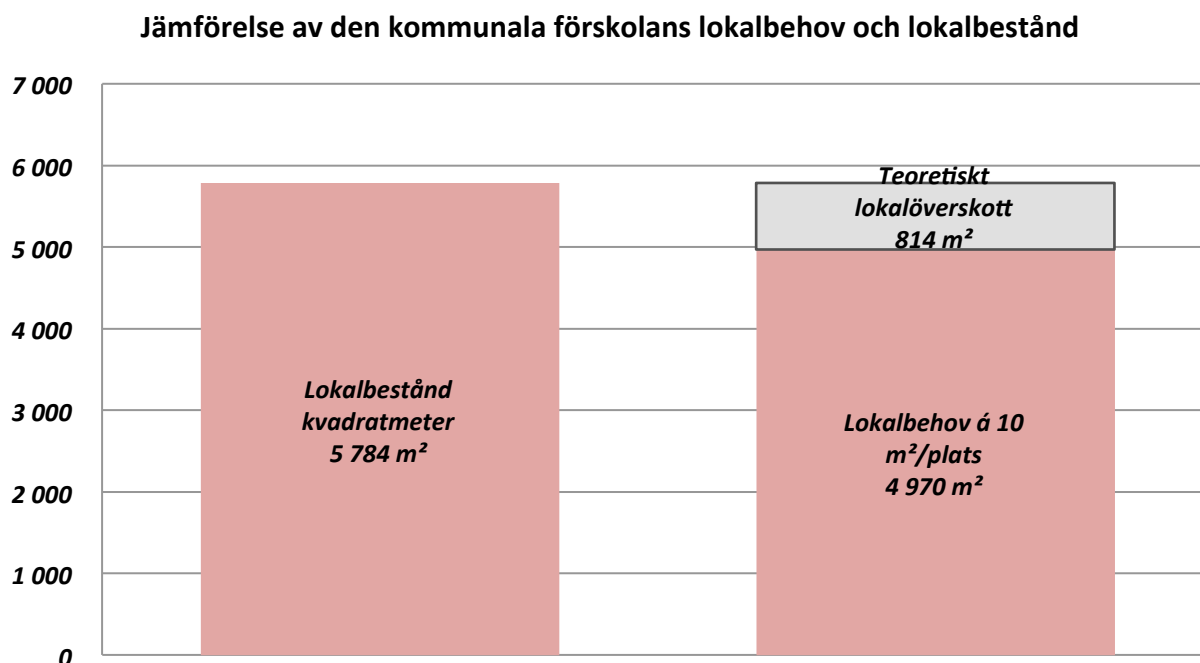
Lokaleffektivitet per plats och inskrivet barn

Figur 1. Lokaleffektiviteten för de kommunala förskolornas per inskrivet barn våren 2016 och plats enligt beräknad kapacitet. Reservation för nyligen utförda förändringar och tillskott av nya elever.

4.2.1. Besparingspotential i kvadratmeter

Besparingspotentialen är ett mått på det teoretiska lokalöverskottet som uppstår vid jämförelse av lokalbeståndet som nyttjas av förskoleverksamheten och ett teoretiskt behov räknat på 10 m²/barn. Besparingspotentialen är därför endast grovt mått. I figur 2 nedan jämförs förskolornas lokalbestånd, ägda och inhyrda, med det teoretiska lokalbehovet. De förskolor och barn som tillhör grundskolornas lokaler ingår inte i denna jämförelse. Jämförelsen visar på ett litet lokalöverskott motsvarande 814 m².

Figur 2. Jämförelse lokalbestånd och lokalbehov med teoretiskt lokalöverskott.

Utöver lokalbeståndet i jämförelsen ovan har kommunen 983 m² som hyrs ut till två privata förskolor, vilket kan ses som ett dolt lokalöverskott. En dialog kan föras angående hur kommunen ska äga och förvalta lokaler för extern uthyrning.

Hänsyn bör också tas till att lokalbeståndet är en blandning mellan nya och gamla lokaler och att lokalerens verkliga utformning har en stor påverkan på vilken lokaleffektivitet som är möjlig att uppnå. Ett teoretiskt lokalöverskott på 814 m² behöver därför inte innebära att det faktiskt är möjligt att bespara hela överskottet. Däremot kan analyser genomföras vid omflyttningar och samnyttjande av lokaler för att förbättra kommunens lokaleffektivitet.

4.3. Lokalkostnader

Årskostnaden för förskolelokaler uppgick till ca 8,1 mnkr under 2015, exklusive förskolorna integrerade på grundskolorna. I årskostnaderna ingår kostnader för drift, där vissa är nycklade kostnader och andra verkliga, kostnader för löpande underhåll, planerat underhåll, räntor och avskrivningar samt hyra om det är inhyrda lokaler. I tabell 3 tidigare i rapporten redovisas de totala lokalkostnaderna för förskolorna och i tabell 4 nedan redovisas förskolornas lokalkostnader i nyckeltal per kvadratmeter. För Nusnäs förskola, Utmelands förskola, Venjans förskola och Vika förskola ingår lokalkostnaderna i grundskolornas lokalkostnader. För Bullerbyns förskola ingår även kostnaderna för el, värme och vatten i Morkarbyhöjdens grundskolas kostnader. I de fall där värmekostnad inte finns så återfinns värmekostnaden under el-kostnaderna i de fall de har el-uppvärmd värmepump.

För de inhyrda förskolelokalerna så ingår, förutom hyran, även kostnader för administration och viss städ.

Tabell 4. Jämförelse kostnader och nyckeltal i kr/m².

Obj.nr	Förskola	Totala kostnader per m² [kr/ m²]	Totala kostnader per barn [kr]	Admin- istration [kr/m²]	Försäk- ring [kr/m²]	Säker- het [kr/m²]	El [kr/m ²]	Vat- ten [kr/m ²]	Värm e [kr/m ²]	Tillsyn & sköt- sel [kr/m²]	Myndig- hets- krav [kr/m²]	Sop- hantering [kr/m²]	Städ [kr/m ²]	Summa drift [kr/m²]	Av- hjälpan- de underhåll [kr/m²]	Planerat underhåll [kr/m²]	Kapital- kostn. [kr/m²]
<i>Kommunala förskolor</i>																	
1612	Nusnäs fsk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1617	Utmelands fsk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1618	Vika fsk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1619	Venjans fsk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1627	Bullerbyns fsk	956	10 360	34	7	11	-	-	-	255	20	18	23	368	23	100	455
1710	Norets fsk	1 094	10 988	34	7	5	97	14	150	150	6	23	238	723	23	100	233
1712	Rödmyrens fsk	1 118	13 401	33	8	6	81	12	117	214	3	12	243	729	22	97	256
1713	Tuvans fsk	1 188	12 970	34	8	23	76	16	94	261	26	16	197	751	23	100	279
1715	Canada fsk	2 026	27 780	34	7	20	143	11	1	203	6	16	181	621	23	100	1276
1719	Våmhus fsk	958	11 918	34	7	13	184	22	1	337	16	18	75	707	23	100	128
1724	Hindrikshedens fsk	1 216	11 449	34	7	11	161	20	1	262	22	10	42	569	23	100	524
1725	Klockarvägens fsk	1 220	13 727	34	7	0	146	17	1	273	18	19	184	698	23	100	400
1726	Finnsnäs fsk	1 025	11 140	34	7	11	121	18	1	249	14	16	23	493	23	100	393
9733 01	Hånåkni fsk (Varav hyra)	1 422 (1 192)	20 613	10	-	-	-	-	-	-	-	-	220	230	-	-	-
9731 01	Sollerö fsk (Varav hyra)	2 326 (2 135)	25 453	10	-	-	-	-	-	-	-	-	180	190	-	-	-
9734 01	Grudbackens fsk (Varav hyra)	1858 (1 825)	16 286	10	-	-	-	-	-	-	-	-	23	33	-	-	-
9732 01	Öppna fsk (Varav hyra)	265 (0)	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	255	265	-	-	-
Medelvärde		1282		27	7	12	126	16	120	245	15	16	145	491	23	100	438
<i>Riktvärde [kr/m²]</i>				20-50	10-40		30-90	10-20	70 - 200	50-100		8-20	250- 350		20-50	120-270	
<i>Fristående, externt uthyrda, förskolor</i>																	

1244	Bonäs fsk	679	35	8	5	82	14	175	15	1	334	23	102
1726	Östnors fsk	1229	34	8				386	24		452	23	100

¹ Har värmepump och ligger därmed på elkostnaden

Reservation för nyligen utförda förändringar och tillskott av nya elever.

4.3.1. Lokalkostnader per kvadratmeter

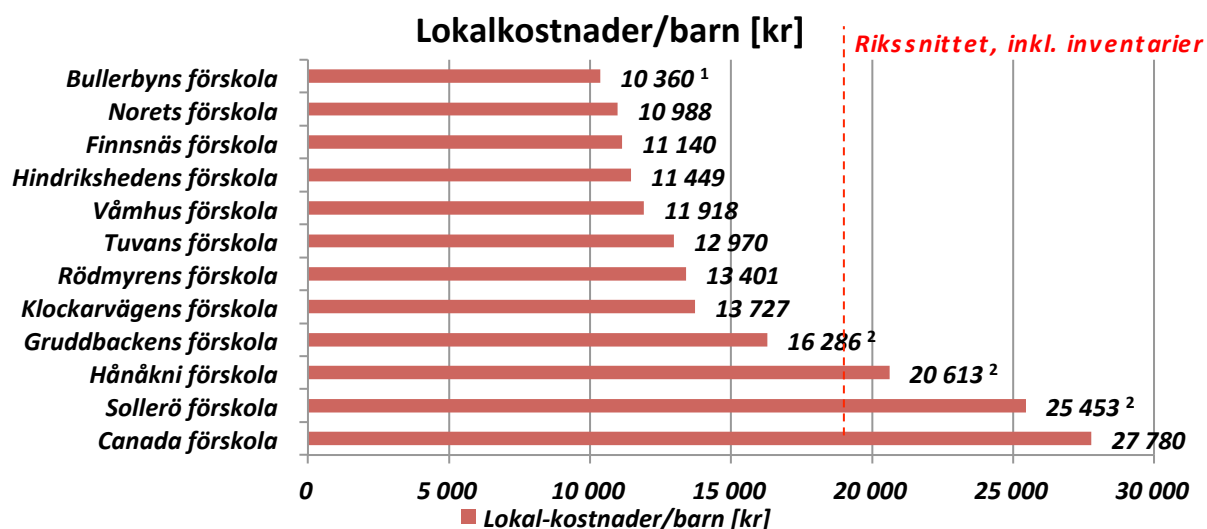
I tabell 4 ovan presenteras nyckeltal i kr/m² för varje kostnadsslag per enhet. År 2015 uppgick lokal-kostnaden för de kommunala förskolorna till i genomsnitt 1 282 kr/m² inklusive hyran för de inhyrda lokalerna. Högst lokalkostnad hade den inhyrda förskolan Solleröns förskola med 2 326 kr/m² och därefter Canada förskola med 2 026 kr/m². Lägst hade Bullerbyns förskola med 956 kr/m², vilket för Bullerbyns förskola beror på att el, värme och vatten försörjs från Morkarbyhöjden. Efter Bullerbyn hade Finnsnäs lägst kostnader per m², 1 025 kr/m², där alla kostnader är inräknade. Canada förskola är kommunens dyraste, egenägda, förskola och lokalkostnader ligger i genomsnitt ca 1 000 kr/m² över resterande egenägda förskolorna vilket beror på att Canada förskolas kapitalkostnader är i genomsnitt ca 900 kr/m² högre än resterande förskolor.

I tabellen presenteras även riktvärden i intervall för vissa av lokalkostnaderna där riktvärdet beror på typ av byggnad, ålder, lokalisering etc. Vad som utmärker sig är att lokalkostnaden för tillsyn och skötsel överstiger riktvärdet per m² markant. I vissa fall med över tre gånger så hög kostnad än det högsta riktvärdet.

4.3.2. Lokalkostnad per barn

Den genomsnittliga lokalkostnaden per barn uppgick till ca 12 300 kr/barn för de kommunalt drivna förskolorna. Högst lokalkostnad per barn hade Canada förskola med 27 780 kr/barn och lägst hade Bullerbyns förskola med 10 360 kr/barn. Därefter hade Norets förskola 10 988 kr/barn. För Bullerbyns förskola ingick dock inte samtliga lokalkostnader. Se figur 3 nedan för samtliga förskolors lokalkostnader per inskrivet barn 2015. Canadas höga lokalkostnad per barn beror på förskolans höga kapitalkostnader i kombination med en lokaleffektiviteten som ligger ca 4 m²/barn över riktvärdet. Även Solleröns förskola är relativt ny vilket ger högre kostnader och Hånåkni förskola har precis som Canada förskola en låg lokaleffektivitet.

Rikssnittet för lokalkostnader, inklusive inventarier, uppgick enligt SCB till 19 600 kr/barn år 2014. Enligt SCB uppgick Mora kommuns lokalkostnader samma år, inklusive inventarier, till 21 000 kr/barn. Lokalkostnaderna som avses i denna rapporten omfattar dock endast lokalkostnader exklusive inventarier. Ytterligare analyser av de bakomliggande orsakerna till lokalkostnaderna har inte gjorts i denna lokalrevisionen men jämfört med rikssnittet ligger Hånåkni, Sollerö och Canada förskola över rikssnittet trots att inventarier inte är medräknade. Lokalkostnaden per barn påverkar även kommunens bidrag till de fristående förskolorna få dessa bygger på kommunens lokalkostnader.

¹. Innefattar inte samtliga lokalkostnader.

². Inhyrda objekt – hyra, administration och viss städ ingår.

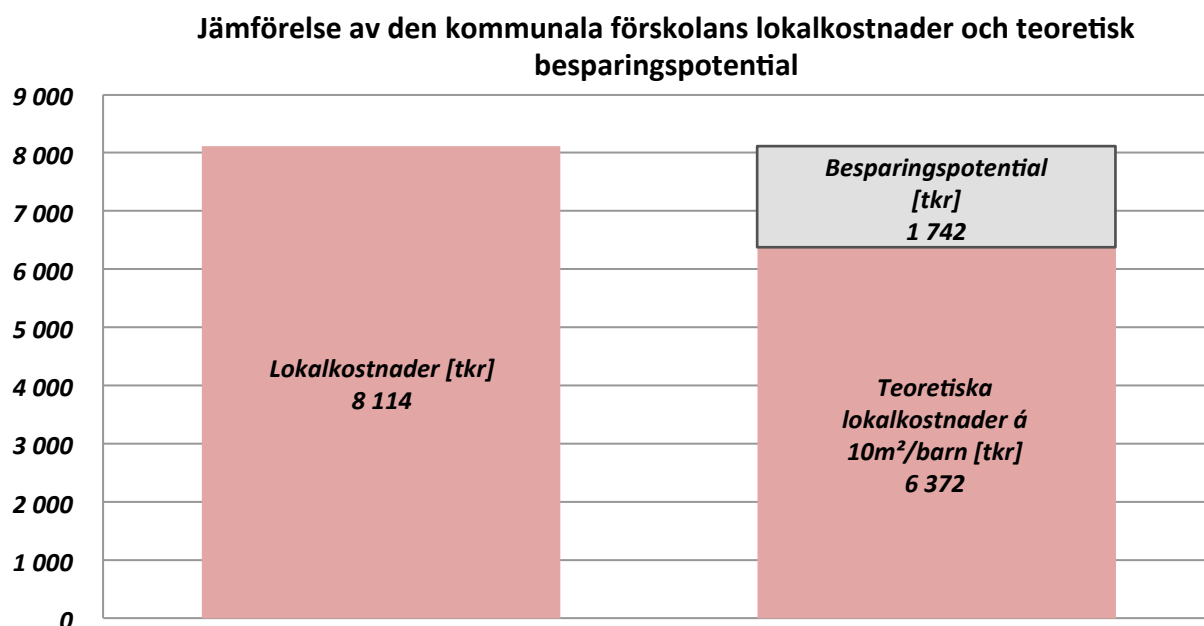
Figur 3. Lokalkostnader per barn för de kommunala förskolorna, exkl. inventarier. Notera att förskolorna

som ligger grundskolorna är inte medräknade. Reservation för nyligen utförda förändringar och tillskott av nya elever.

4.3.3. Besparingspotential lokalkostnader

I figur 4 nedan jämförs befintliga lokalkostnader mot de genomsnittliga lokalkostnaderna för lokalbeståndet och ett teoretiskt lokalbehov motsvarande 10 m²/ barn. Figuren motsvarar jämförelsen av lokalbeståndet och lokalbehovet i figur 2 på sidan 15.

Det teoretiska lokalbehovet uppgår till 4 970 m² och med en lokalkostnad på 1 282 kr/m² uppgår den teoretiska lokalkostnaden till 6,37 mnkr vilket motsvarar en teoretisk besparingspotential på ca 1,7 mnkr.

Figur 4. Lokalkostnader och teoretisk besparingspotential.

Bedömningen är att det endast finns en liten besparingspotential, upp till 1,7 mnkr inom förskoleverksamhetens lokalkostnader, som är spridd över de kommunalt friliggande förskolorna. Notera att varken lokalkostnader eller besparingspotential för förskoleverksamheterna som ligger integrerade i grundskolorna är inräknade.

Analys lokalkostnader per barn

Vad gäller lokalkostnaden per barn så utmärker sig framförallt Hånåknä, Solleröns lokalhyra, samt Canada förskolas lokalkostnader som, exklusive inventarier, överskrider rikssnittet gällande lokalkostnad per barn inklusive inventarier. I denna lokalrevision har inte inventarier analyserats och den specifika bakgrunden till de högre lokalkostnaderna har inte utretts i mer detalj än att Solleröns och Canada förskola har högre kapitalkostnader på grund av att de är relativt nya och att de har en låg lokaleffektivitet. Kapitalkostnaderna är i efterhand inte möjliga att påverka och förslaget är därför att Mora kommun tar fram ett ramprogram för nya förskolor för att säkerställa kvalitet, ändamålsenlighet och lokaleffektivitet i framtida förskolor. Organisationsmässigt kan FoG även se över möjligheten att öka antalet avdelningar/barngrupper för att på så sätt sänka lokalkostnaderna per barn.

Analys lokalkostnader per kvadratmeter

För lokalkostnaderna per kvadratmeter så utmärker sig främst kostnadsslaget tillsyn och skötsel som generellt ligger mycket högre än riktvärdet. Genomsnittet ligger på 245 kr/m² jämfört med riktvärdet som ligger mellan 50-100 kr/m². Även el-kostnaderna per kvadratmeter ligger över riktvärdet men detta beror på att vissa av förskolornas värme kommer från eldriven värmepump. Det planerade underhållet kan också anses ligga något lågt, i genomsnitt 100 kr/m² jämfört med riktvärdet 120-270

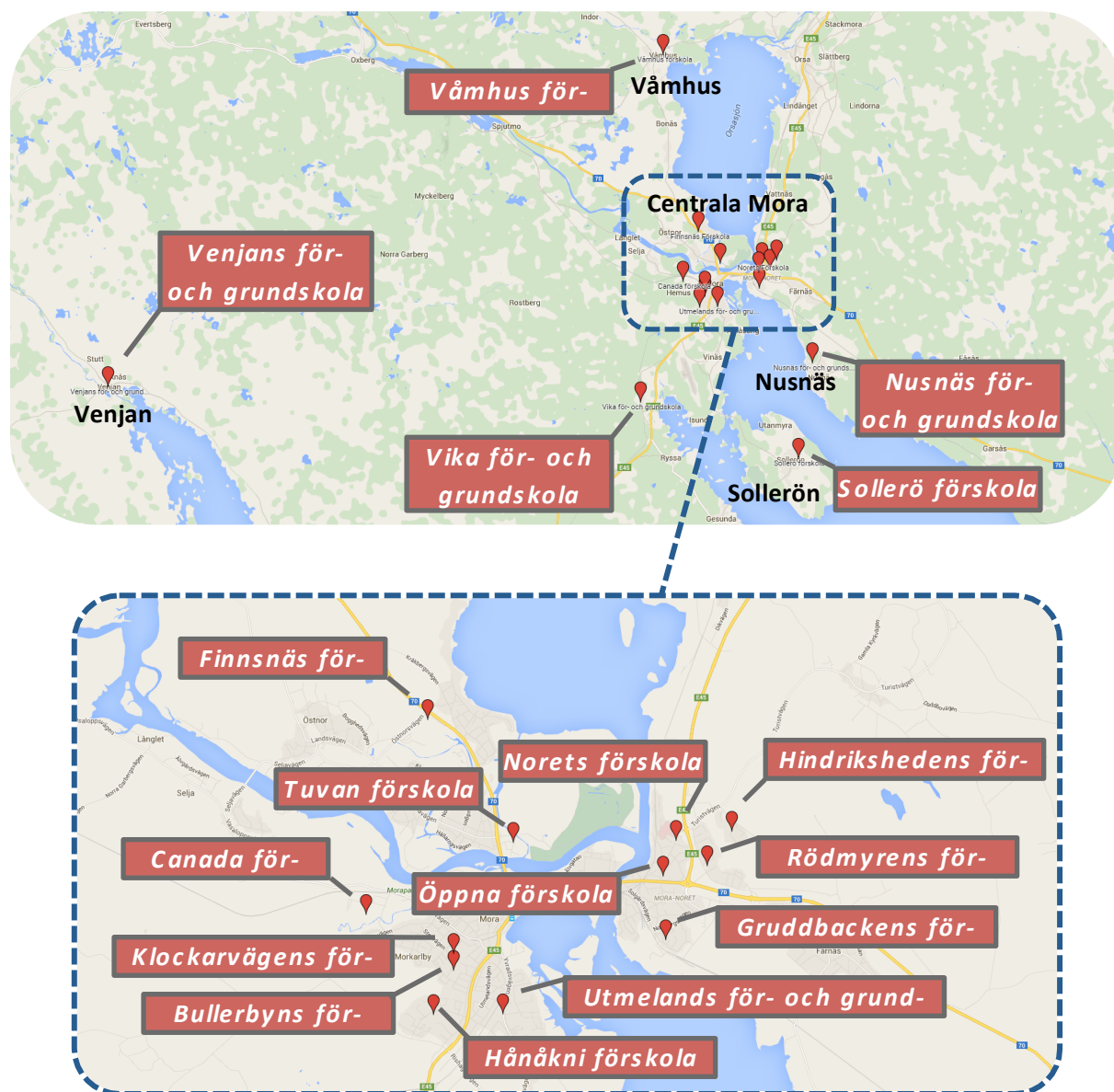
kr/m². Det planerade underhållet behöver dock analyseras över en längre tid men generellt så resulterar ett lågt planerat underhåll till höga kostnader för avhjälpande underhåll samt tillsyn och skötsel.

4.4. Förskolornas kapacitet, lokalanvändning och behov

I avsnittet redogörs för lokalbeståndets kapacitet, lokalanvändning, utveckling utifrån bedömd teknisk status, behov samt ändamålsenlighet. Med ändamålsenlighet menas att lokalerna ska passa det eller de ändamål de brukas för.

4.4.1. Analys av verksamhetsställen

Förslagen är framtagna med syfte att tillgodose det framtida behovet av förskoleplatser och utföra lokal- och kostnadseffektiviseringar där det finns samverkansmöjligheter mellan grundskolor, förskolor eller annan kommunal verksamhet. Det finns en tydlig målbild inom för- och grundskolan att satsa på pedagogisk kvalitet samt en effektiv resursanvändning av personal och lokaler.

Figur 5. Översikt över de kommunala förskolornas lokalisering.

Generellt är förskolorna mer eller mindre fullbelagda och har en god lokaleffektivitet. Att utöka kapaciteten i befintliga lokaler med befintlig verksamhet kan därför ses som begränsade.

Nedan sammanfattas varje verksamhetsställe och i tabell 5 ges en översikt av enheternas storlek kapacitet och status. Vad gäller kapaciteten i lokalerna så är den beräknad utifrån att varje barn är i behov av 7,5 m² pedagogisk area, dvs. den ytan som barnen har att vistas och leka på.

Tabell 5. Sammanställning över kommunens förskolors barn, kapacitet och verksamhetens uppfattning om lokalernas status.

Förskola	Avd.	Inskrivna barn	Barn/avd	Kapacitet lokaler	Ändamåls-enlighet	Teknisk status enl. verksamheten
Bullerbyns fsk	2	31	15,5	26	Bra	Bra
Norets fsk	4	73	15,5	59	Dålig	Mycket bristande
Rödmyrens fsk	3	54	18	53	Bra	Bristande
Tuvan fsk	2	35	17,5	32	Bra	Bristande
Canada fsk	3	55	18,3	64	Bra	Bra
Våmhus fsk	1	18	18	18	Bra	Bra
Hindrikshedens fsk	2	36	18	26	Bra	Bra
Klockarvägens fsk	2	32	16	28	Bra	Bra
Finnsnäs fsk	2	31	15,5	27	Bra	Bra
Hånåkni fsk	3	44	14,7	47	Bra	Bristande
Solleröns fsk	3	54	18	55	Bra	Bra
Grudbackens fsk	2	34	17	34	Trångt	Bristande utemiljö
Nusnäs förskola	1,5	25	16,7	18	Bra	Bra
Utmelands förskola	6	108	18	106	Bra	Bra
Vika förskola	1	18	18	(18)*	Bra	Bra
Venjans förskola	1	11	11	(17)*	Bra	Bra
Öppna förskolan	-	-	-	-	Dålig	Bristande
TOTALT	38,5	658	17,1	628		

*Vika och Venjans förskola samnyttjar skolans lokaler i hög grad vilket gör kapaciteten svårbedömd. Kapacitet motsvarar därför antalet avdelningars platser. Reservation för nyligen utförda förändringar och tillskott av nya elever.

För de enheter som är i behov av åtgärder, eller där effektiviseringsmöjligheter finns, så presenteras dessa för respektive enhet under **Förslag**. För enheterna som inte är i behov av åtgärder finns därmed inte underrubriken **Förslag**.

4.4.1.1. Bullerbyns förskola

Bullerbyns förskola ligger nära Morkarbyhöjdens skola och drivs i kommunens lokaler. På förskolan finns 31 inskrivna barn fördelade på två avdelningar vilket motsvarar 15,5 barn/avdelning. Med en bruksarea på 336 m² så uppnår förskolan en lokaleffektivitet på 10,8 m²/barn vilket ligger i nivå med riktvärdet. Med hänsyn till förskolans pedagogiska yta har förskolan en beräknad kapacitet på 26 platser.

Lokalerna anses enligt verksamheten vara ändamålsenliga för verksamheten, väl underhållna och ha en bra inne- och utomhusmiljö. Eftersom förskolan ligger nära Klockarvägens förskola och Morkarby skola bör Bullerbyns och Klockarvägens förskola utredas tillsammans om det finns samverkansmöjligheter mellan enheterna och med skolan.

4.4.1.2. Norets förskola

Norets förskola är Moras näst äldsta förskola och drivs i kommunens lokaler. Förskolan har 73 inskrivna barn fördelade på fyra avdelningar, motsvarande 18,25 barn per avdelning, vilket är över kommunens riktlinje. Med en bruksarea på 733 m² så uppnår förskolan en god lokaleffektivitet på 10 m²/barn. Den beräknade kapaciteten med hänsyn till den pedagogiska ytan uppgår till 59 platser.

Förskolans lokaler har enligt verksamheten låg standard, stort slitage och en oändamålsenlig lokalutformning för verksamheten. Dessutom har lokalerna en bristande akustik i två av avdelningarna, som är planerade att åtgärdas under sommaren 2016. På grund av de stora bristerna vill kommunen inte

investera i förskolan och det finns ett behov av en statusutredning. Norets försökola bedöms därmed vara ett utredningsobjekt och det finns en osäkerhet om kommunen vill behålla eller avveckla förskolan på sikt. Ett förslag från verksamheten är att se över möjligheterna flytta förskolans verksamhet till Noretskolans område. Då förskoleplatserna behövs idag behöver platserna ersättas innan avveckling av förskolan.

Förslag

Förslaget är att uppskatta investeringsbehovet genom en statusutredning av förskolan och jämföra hur det framtida behovet av förskoleplatser kan tillgodoses. Ett alternativ är att se över möjligheten att flytta förskolans verksamhet till Noretskolans område.

4.4.1.3. Rödmyrens förskola

Rödmyrens förskola drivs i kommunens lokaler och har tre avdelningar med 54 barn, motsvarande 18 barn/avdelning. Förskolan har en bruksarea på 647 m² vilket ger en lokaleffektivitet på 12 m²/barn, strax över riktvärdet. Den beräknade kapaciteten uppgår till 53 platser enligt den pedagogiska arean.

Förskolans lokaler är ändamålsenliga för verksamheten men med viss bristfällig akustik och ventilation vilket det inkommit krav från verksamheten att utreda. Akustiken är planerad att ses över och åtgärdas under sommaren 2016 och för ventilationen pågår ett arbete. Även miljö och hälsa har vid besök på förskolan påpekat bristerna.

4.4.1.4. Tuvans förskola

Tuvans förskola är kommunens äldsta förskola, från 1954, och har 35 inskrivna barn fördelade på två avdelningar, vilket motsvarar 17,5 barn per avdelning. Förskolan har en bruksarea på 382 m² och en lokaleffektivitet på 10,9 m²/barn, vilket ligger i linje med riktvärdet. Den bedömda kapaciteten med hänsyn till förskolans pedagogiska area uppgår vidare till 32 platser.

Förskolan fungerar väl för verksamheten och det har gjorts förbättringar i förskolan, men den har fortfarande akustikproblem som bör åtgärdas. Halva förskolan har redan förbättrats men det saknas en plan för resterande lokaler. Förskolan har en mycket god utomhusmiljö.

4.4.1.5. Canada förskola

Canada förskola är Mora kommuns nyaste förskola, från 2010, och har mycket god standard och lokalutformning för verksamheten. Förskolan har 55 inskrivna barn fördelade på tre avdelningar vilket motsvarar 18,3 barn per avdelning. Lokalerna omfattar en bruksarea på 754 m² vilket ger en lokaleffektivitet på 13,7 m²/barn. En ganska låg lokaleffektivitet m.h.t. förskolans ålder. Den beräknade kapaciteten begränsas främst av den pedagogiska ytan till 64 platser.

4.4.1.6. Våmhus förskola

Våmhus förskola drivs i en kommunalt ägd villa och har en avdelning med 18 inskrivna barn. FoG driver frågan om att flytta in förskolan på Våmhus skola och för detta pågår en utredning. Förskolan har en bruksarea på 224 m² vilket ger en lokaleffektivitet på 12,4 m²/barn. Kapaciteten begränsas främst av den pedagogiska ytan till 18 platser. Förskolans maxkapacitet är därmed nådd med en avdelning och befintligt antal barn.

Förslag

Förslaget är att utreda möjligheterna och konsekvenserna med att flytta förskolan till skolan efter den utredning som pågår för Våmhus skola.

4.4.1.7. Hindrikshedens förskola

Hindrikshedens förskola drivs av kommunen och omfattar två avdelningar med 36 inskrivna barn, motsvarande 18 barn per avdelning. Förskolan har en bruksarea på 339 m² vilket ger en lokaleffektivitet på 9,4 m²/barn och den bedömda kapaciteten är 26 platser där det är den pedagogiska arean som begränsar. Förskolan har därmed en befintlig underkapacitet på två platser med hänsyn till antalet barn per avdelning. Lokalerna fungerar i övrigt bra för verksamheten. Enligt FoG är förskolan ett objekt för eventuell utbyggnad.

4.4.1.8. Klockarvägens förskola

Klockarvägens förskola drivs i kommunens lokaler och har två avdelningar med 32 inskrivna barn, motsvarande 16 barn per avdelning. Förskolan har en bruksarea på 360 m² vilket resulterar i en lokaleffektivitet på 11,3 m²/barn. Kapaciteten uppgår enligt den pedagogiska arean till 28 platser och till 30 platser med hänsyn till förskolans tre toaletter. Med 17 barn per avdelning så har förskolan dock plats för ytterligare två barn.

Förskolan ligger nära Bullerbyns förskola och granne med Morkarlby F-6 där F-klassen på skolan ligger ca 100 meter från förskolan. Förskolan skulle därför kunna ha stora samverkansmöjligheter med Morkarlby skola. Lokalerna på Klockarvägens förskola fungerar i övrigt väl för verksamheten

4.4.1.9. Finnsnäs förskola

Finnsnäs förskola drivs i kommunens lokaler och ligger strax norr om centrala Mora. Förskolan har 31 inskrivna barn fördelade på två avdelningar, 15,5 barn/avdelning, och omfattar en bruksarea på 337 m² vilket ger en lokaleffektivitet på 10,9 m²/barn. Den beräknade kapaciteten uppgår enligt den pedagogiska arean till 27 platser. Med 17 barn per avdelning har förskolan dock plats för ytterligare tre barn. Förskolans lokaler fungerar bra där både problem med akustik och allergier har åtgärdats.

4.4.1.10. Hånåkni förskola

Hånåkni förskola har tre avdelningar och 44 inskrivna barn vilket motsvarar 14,7 barn per avdelning. Förskolans lokaler är inhyrda från Morastrand och omfattar en lokalarea på 638 m² vilket ger en lokaleffektivitet på 14,5 m² LOA/barn, motsvarande ca 15,9 m² BRA/barn. Med hänsyn till förskolans pedagogiska area så uppgår kapaciteten till 47 platser. Förskolan har därmed ett teoretiskt överskott på tre platser med hänsyn till den pedagogiska arean eller sju platser med hänsyn till kommunens rekommendation om 17 barn per avdelning.

Lokalerna fungerar i övrigt väl för verksamheten fast med bristfällig akustik. Förskolan används även helger och kvällar där 14 barn är inskrivna under dessa tider.

Bedömningen är att förskolan har en låg lokaleffektivitet och om platserna inte fylls ut kan det finnas en anledning att se över möjligheterna att flytta verksamheten till andra, mer lokaleffektiva, lokaler.

4.4.1.11. Solleröns förskola

Solleröns förskola är inhyrd från Morastrand och har tre avdelningar med 54 inskrivna barn vilket motsvarar 18 barn per avdelning. Totalt nyttjar förskolan 591 m² LOA vilket ger en lokaleffektivitet på 10,9 m² LOA/barn, motsvarande ca 12 m² BRA/barn. Med hänsyn till förskolans pedagogiska area uppgår kapaciteten till 55 platser och förskolan har därmed endast en plats över. Enligt riktlinjen max 17 barn per avdelning så har förskolan dock ett underskott på 3 platser. I övrigt har förskolan nya och mycket bra lokaler och det har tidigare funnits en plan om att kommunen skulle köpa byggnaden.

4.4.1.12. Gruddbackens förskola

Gruddbackens förskola har två avdelningar med 34 inskrivna barn vilket motsvarar 17 barn per avdelning. Lokalerna är inhyrda från Morastrand och omfattar 298 m² LOA, motsvarande en lokaleffektivitet på 8,8 m² LOA/barn, motsvarande 9,7 m² BRA/barn, vilket är en god lokaleffektivitet. Detta stämmer även med verksamhetens uppfattning om att lokalerna är trånga. Kapaciteten enligt förskolans pedagogiska area uppgår till 34 platser vilket precis tillgodoser dagens behov. Förskolans utemiljö har även stora brister.

På grund av att förskolan är trång och har bristande utemiljö vill kommunen avveckla lokalerna. För närvarande behövs dock förskolans platser.

4.4.1.13. Nusnäs förskola

Nusnäs förskola ligger i Nusnässkolans lokaler och har 1,5 avdelning med 17+8 platser. 2016 fanns 25 inskrivna barn, motsvarande 16,7 barn per avdelning. Eftersom att förskolan samnyttjar lokaler med skolan i stor utsträckning är det missvisande att dela upp arean och beräkna lokaleffektiviteten för sig, men den pedagogiska arean för endast förskolans del motsvarar en kapacitet på ca 18 platser.

Det förs en dialog om grundskolan skall vara kvar på grund av att det är en liten enhet, oavsett behövs en förskola i Nusnäs eller Färnäs.

4.4.1.14. Utmelands förskola

Utmelands förskola ligger på två separata delar av Utmelands skola. Förskolan har två respektive fyra avdelningar, totalt sex avdelningar med 108 barn, motsvarande 18 barn per avdelning. Eftersom att förskolan delar lokaler med skolan är det missvisande att dela upp arean för att bedöma lokaleffektiviteten. En grov uppskattning är att förskoleverksamhetens lokaler omfattar ca 1050 m² vilket ger en lokaleffektivitet på 9,7 m²/barn. Förskolans lokalers kapacitet uppgår till ca 106 platser enligt den pedagogiska arean.

Förskolans lokaler renoverades 2011 och är välfungerande för verksamheten.

4.4.1.15. Vika förskola

Vika skola omorganiserades nyligen till en F-3 skola och förskolan till en 1,5 avdelningsförskola. Detta möjliggjorde en utökning av förskoleverksamheten från 1 till 1,5 avdelning genom förstärkning av personal. Då förskolan samnyttjar skolans lokaler i hög grad är det missvisande att dela upp den area som förskolan nyttjar och bedöma den enskilda verksamhetens lokaleffektivitet, vilket även gör kapaciteten svårberäknad. Lokalerna är även enligt verksamheten ändamålsenliga för en avdelning. I diagram och tabeller är lokalerna beräknade utifrån den tidigare organisationen där skolan var en F-6 skola.

4.4.1.16. Venjans förskola

Venjans förskola är en liten enhet som ligger i Venjans skolas lokaler med en avdelning och 11 barn. Venjan ligger i utkanten av Mora och därför fungerar det bra med en kombinerad förskola och skola. Skolan är idag en F-6 skola men med ett sjunkande elevunderlag så är planen att behålla för- och grund skolan upp till åk 3. Lokalerna fungerar i övrigt bra för verksamheten. Förskolans kapacitet bedöms uppgå till 17 barn efter riktvärdet för barn per avdelning.

4.4.1.17. Öppna förskolan

Öppna förskolan är öppen två dagar per vecka och lokalerna, 145 m² LOA, är inhyrda av Morastrand i en källarlokal i ett bostadsområde. Lokalerna är bristfälliga och antalet besökare varierar stort. Det finns en plan om att öppna Familjens hus och då skulle verksamheten kunna flyttas dit.

4.4.2. Lokalernas flexibilitet och samnyttjande

Förskolorna Bullerbyn, Hindriksheden och Grudbacken är byggda som kombiförskolor vilket innebär att konstruktionen är anpassad för att förskolorna ska kunna byggas om till exempelvis äldre- eller gruppboende. Vad gäller samnyttjande så finns det en önskan om att samnyttja lokaler med grundskolan i större utsträckning då det finns många synergier med detta.

4.4.3. Lokalernas strategiska ägande

Byggnaderna och lokalernas strategiska ägande för verksamheten har utvärderats och bedömts efter:

1. Långsiktigt ägande
2. Utredningsobjekt
3. Förslag till avveckling

Enligt genomgången av samtliga verksamhetsställen ovan så har Grudbacken och Öppna förskolan bedömts som förslag till avveckling, Tuvans (tillsammans med Finnsnäs verksamhet) och Norets förskola som utredningsobjekt och resterande förskolor som långsiktigt ägande. Utöver detta så är det även planerat att flytta Våmhus förskola till Våmhus skola för vilket det genomförts en förstudie.

Förslaget är att inriktningsbeslut bör tas för alla lokaler som graderats som utredningsobjekt och förslag till avveckling för hur kommunen ska gå vidare.

4.5. Lokalbehov 2016-2025

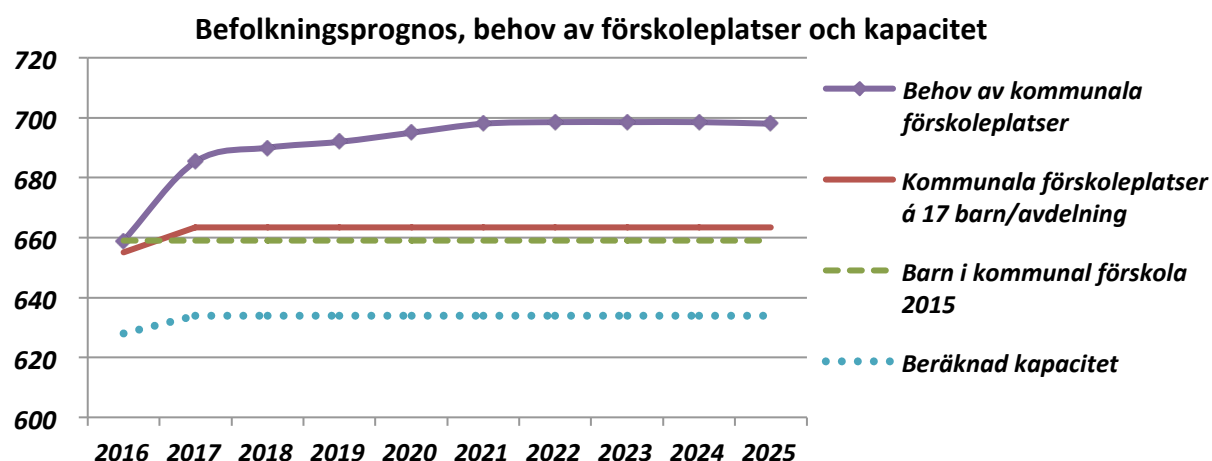
Under våren 2016 fanns inga större planerade organisationsförändringar inom förvaltningen förutom att flytta Våmhus förskolas verksamhet till Våmhus skola, utöka Vika förskola till 1,5 avdelning och planer om att ersätta vissa förskolors lokaler. Pågående och planerade lokalprojekt inom FoG sammanfattas i tabell 6 nedan, under kapitel 4.5.2 Lokalförändringar.

Samverkan av lokaler är vidare att eftersträva i den mån det ger nytta till verksamheterna för att minska lokalkostnader.

4.5.1. Befolkningsutveckling och efterfrågan på barnomsorg

Det som har störst betydelse för behovet av förskolelokaler är befolkningsutvecklingen i åldersintervallet 1-5 år. Enligt befolkningsutvecklingen kommer befolkningen åldersintervallet 1-5 år på sikt att ligga på en mer eller mindre stabil nivå, ca 1 130 barn, och öka med ca 6 procent fram till år 2025. I snitt har förskoleverksamheten i Mora haft 200 barn per årskull men under 2016 förväntas siffran att öka till 250 barn. Detta är enligt verksamheten problematiskt på grund av att förskolan tidigare har skurit ned på platser. Efterfrågan på förskoleplatser i kommunen påverkas även av val av barnomsorg, rekrytering till enskilda förskolor, in- och utflyttning m.m.

Med hänsyn till att förskolorna är mer eller mindre fullbelagda och att samtliga fristående förskolor till större del fyller sina 17 barn per avdelning så finns ett behov av att ta höjd för ett ökat barnantal. Ca 40 procent, motsvarande 467 barn, valde en placering på fristående förskola eller annan barnomsorg än den kommunala 2015, vilket kan medföra att efterfrågan ökar om en fristående förskola läggs ned eller annan barnomsorg upphör. I figur 6 nedan jämförs antalet platser utifrån antalet avdelningar, den beräknade kapaciteten och efterfrågan på förskoleplatser.

Figur 6. Prognostiserat behov av antal förskoleplatser, antalet platser samt beräknad kapacitet.

4.5.2. Lokal- och organisationsförändringar

I tabell 6 nedan redogörs beslutade, planerade och diskuterade lokal- och organisationsförändringar gällande förskolan.

Den enda beslutade lokalförändringen är att utöka Vika förskola till 1,5 avdelningar efter att åk 4-6 på skolan har flyttat till Morkarlby skola. För de planerade lokalförändringarna, som det inte fattats beslut om men där det finns ett påbörjat förberedelsearbete, så har inte samtliga uppgifter redovisats. För de diskuterade lokalförändringarna omfattar projekten även att vissa problem behöver utredas för att ta fram förslag till förändringar/projekt.

Tabell 6. Beslutade, planerade och diskuterade lokalförändringar och projekt för förskolan.

Lokalförändring/Projekt	År färdigställande	Investeringsutgift [tkr]	Areaförändring [m ²]
1. Beslutade förändringar/projekt			
Utöka Vika förskola från 1 till 1,5 avdelningar	2016		
2. Planerade förändringar			
Avveckla Våmhus förskola och flytta verksamheten till Våmhus skola		1,8 – 4,5 mnkr	- ca 54 m ²
Avveckla och ersätta Gruddbackens förskola pga. trånga lokaler och bristande utemiljö			+ ca 42m ²
Avveckla Öppna förskolans lokaler			(+/- ca 145 m ²)
Summa planerade förändringar/projekt			- 12 m²
3. Diskuterade lokalförändringar/projekt			
Ersätta eller åtgärda Norets förskola pga. bristfälliga lokaler			(+/- 730 m ²)
Utreda om Nusenäs förskola ska ligga kvar på skolan eller inte			(+/- 250 m ²)
Bygga ut Hindrikshedens förskola för ökad kapacitet.			+ ca 170 m ² (1 avd)
Slå samman och flytta Finnsnäs och Tuvans förskola			- 50 m ²

Areaförändringen avser skillnaden mellan befintligt bestånd och teoretiskt behov utifrån riktvärdet 12 m². Investeringsutgiften beror hur mycket som kan inrymmas i befintliga lokaler eller behöver byggas ut.

4.5.2.1. Analys och bedömning

Bedömningen är att de beslutade, planerade och diskuterade lokalförändringar gällande förskolorna i kommunen går i linje med förskolans lokalbehov och behovet av att tillhandahålla fler förskoleplatser.

För att tillgodose det framtida behovet av förskoleplatser så bör kommunen prioritera att arbeta kontinuerligt med behovsprognoserna och se till vilka samverkansmöjligheter som finns med grundskolorna.

Med hänsyn till Skolverkets nya riktmärke om antal barn per barngrupp, 6-12 barn i åldrarna 1-3 år och 9-15 barn i åldrarna 4-5 år, så kan behovet av avdelningar öka eller ställa nya krav på verksamheterna beroende på förskolenämndens beslut. Kommunen bör också ta ett inriktningsbeslut för hur små enheter som kan drivas för att verksamheten ska vara ändamålsenlig och resurseffektiv.

Ytterligare ett förslag för att förbättra resursanvändningen och lokaleffektiviteten är att se till möjligheterna att organisationsmässigt öka antalet förskoleplatser på förskolorna. Om det på Canada förskola, som har en låg lokaleffektivitet trots att den är dimensionerad efter tre avdelningar och är fullbelagd enligt antalet avdelningar, är möjligt att skapa ytterligare en barngrupp på förskolan som samnyttjar lokalerna så kan förskolan uppnå en god lokaleffektivitet.

5. Grundskolan

I avsnittet redovisas en lokalrevision avseende grundskolan där bland annat verksamhetsställen, lokalanvändning, kapacitet, lokalkostnader och planerade verksamhets- och lokalförändringar presenteras.

5.1. Verksamhet

Mora kommun hade 11 kommunala grundskolor och en fristående grundskola, Selja-Långlets friskola, vid årsskiftet 2015/2016. Samtliga kommunala grundskolor drevs i kommunens egna lokaler och bestod av en F-3-skola, nio F-6-skolor, varav en kommer att bli F-3 skola från och med hösten 2016, en F-9-skola samt en 7-9-skola.

Enligt Statistiska Centralbyrån (SCB) fanns det 2 143 barn i grundskoleålder i Mora kommun vid årsskiftet 2015/2016. Vid samma tidpunkt gick det totalt 2 089 elever på skolorna vilket motsvarar 97 procent av kommunens barn i grundskoleålder.

Tabell 7. Antal elever och beräknad kapacitet, elevplatser, 2015/2016.

Verksamhet	Antal elever	Andel (%)	Elevplatser (kapacitet*)	Över/underskott platser
Kommunal grundskola	2 089	97 %	2 319	+ 230
Fristående grundskola	69	3 %	-	-
Totalt	2 158	100 %		

* Kapaciteten enligt kapacitetbedömningen framgår under avsnitt 5.4.1 *Analys av verksamhetsställen. Reservation för nyligen utförda förändringar och tillskott av nya elever.*

Den totala kapaciteten för Mora kommuns samtliga kommunala grundskolor hade vid årsskiftet 2015/2016 ett beräknat överskott på ca 230 elevplatser där åtta av de elva skolorna stod för överskottet och resterande tre för ett underskott på totalt 232 elevplatser.

5.2. Lokaler

Samtliga av Mora kommuns kommunala skolor drivs i egna lokaler och våren 2016 uppgick kommunens bestånd till 39 726 m² BRA, inklusive förskolornas area som är integrerade i grundskolorna; Nusnäs förskola, Utmelands förskola, Vika förskola och Venjans förskola.

Årskostnaden 2015 uppgick för grundskolans bestånd till ca 35,9 mnkr. I årskostnaden ingår även de integrerade förskolornas lokalkostnader samt Bullerbyns förskolas kostnader för el, värme och vatten, som ingår i Morkarlbyhöjdens skola.

Se tabell 8 nedan för en sammanställning över Moras kommunala grundskolor, elever, kapacitet, areor och kostnader för 2015/2016.

Det teoretiska lokalöverskottet i tabellen motsvarar vilket överskott som objekten har i jämförelse med en lokaleffektiv skola med lokaler i enlighet med riktvärdet 12 m²/elev för lokaleffektivitet. En skola med ineffektiv lokalanvändning kan därför ha ett stort teoretiskt överskott utan att det praktiskt är möjligt att nyttja lokalerna effektivt eller avveckla lokalöverskottet.

Tabell 8. Sammanställning över Mora kommuns grundskolelokaler.

Obj.nr	Grundskola	Åk	Status	Area [m ² BRA]	Ele- ver	Lokal- effektivi- tet [m ² /elev]	Kapacitet [platser]	Begrän- sande funktion	Över- /undersko- tt m.h.t. kapacitet [platser]	Teoretiskt Lokalöver- /undersko- tt [m ² BRA]	Lokal- kost- nad [tkr]	Lokal- kost- nad/m ² [kr]	Lokal- kost- nad/el- ev [kr]
Kommunala grundskolor													
1603	Bjäkenbackens skola	F-6	Utredningsobjekt	3085	226	13,7	138	Matsal	-88	373	2 778	900	12 290
1607	Våmhus skola	F-6	Utredningsobjekt	2695	134	20,1	170	Matsal	36	1087	2 119	786	15 811
1609	Noretskolan	F-9	Utredningsobjekt	9623	580	16,6	630	Matsal	50	2663	7 792	810	13 434
1611	Färnäs skola	F-6	Långsiktigt ägande	2081	108	19,3	165	Toaletter	57	785	1 192	573	11 032
1612	Nusnäs skola	F-3	Långsiktigt ägande	1015 ¹	20	(22,6) ¹	75	Klassrum	55	(525)	994	980	(22 088)
1613	Morkarlby skola	F-6	Långsiktigt ägande	3418	340	10,1	209	Matsal	-131	-662	3 132	916	9 210
1616	Sollerö skola	F-6	Långsiktigt ägande	2665	140	19,0	150	Klassrum	10	985	2 068	776	14 772
1617	Utmelandsskolan	F-6	Långsiktigt ägande	5661 ¹	140	(20,8) ¹	250	Klassrum	110	(2901)	6 583	1 163	(24 655)
1618	Vika skola	F-6	Långsiktigt ägande	1063 ¹	58	(18,6) ¹	100	Klassrum	61	(415)	979	921	(17 175)
1619	Venjans skola	F-6	Långsiktigt ägande	1313 ¹	18	(45,3) ¹	75	Toaletter	57	(987)	1 358	1 034	(46 828)
1626	Morkarlbyhöjden	7-9	Långsiktigt ägande	7107	325	21,9	380	Matsal	200	3207	6 901	971	21 233
Summa kommunala grundskolor				39 726	2 089	17	2 319		375	14 658	35 894	904	14 567

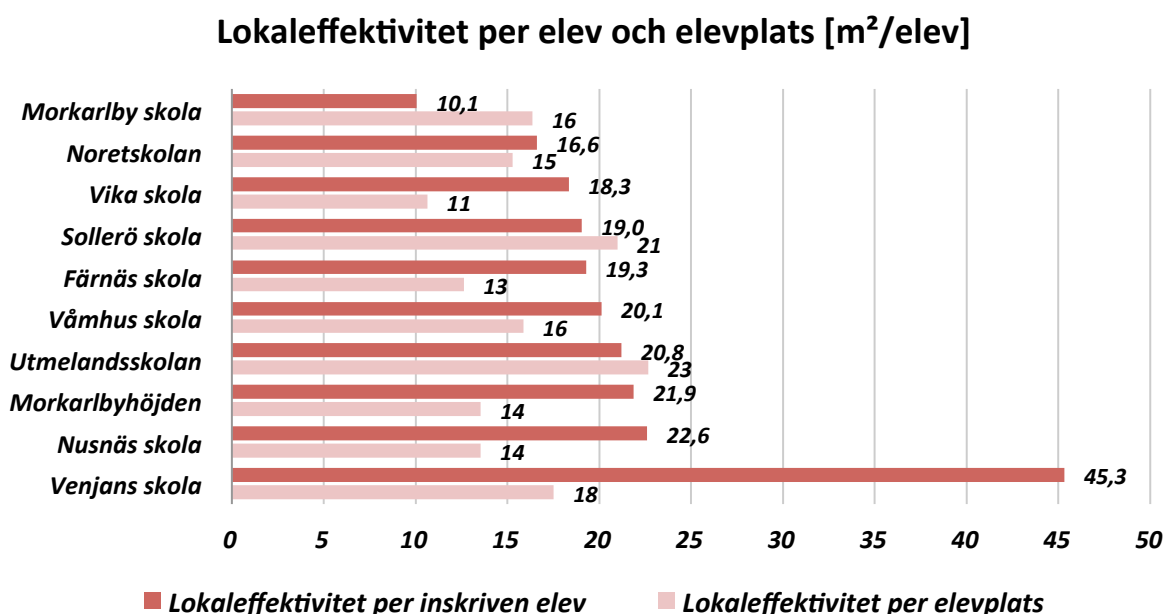
* Nusnäs skola, Utmelandsskolan, Vika skola och Venjans skolas area innefattar även de integrerade förskolornas lokaler. På Utmelandsskolan finns även en särskoleklass som är inräknad. Lokaleffektiviteten för dessa enheter är därför beräknad inklusive förskolebarnen och det teoretiska lokalöverskottet och lokal-kostnaden per elev för dessa enheter är korrigerat med antalet barn på förskolorna. Reservation för nyligen utförda förändringar och tillskott av nya elever.

5.2.1. Lokalanvändning

I kommunens grundskolor uppgick den genomsnittliga lokaleffektiviteten till 17 m²/elev, vilket i jämförelse med det genomsnittliga riktvärdet för grundskolor som ligger på 12 m²/elev är en något låg lokaleffektivitet. På grund av att fyra av skolorna har förskolor integrerade så har förskolans barn räknats in för att visa på en mer rättvis lokaleffektivitet. Lokaleffektiviteten varierade stort mellan de olika skolorna där Morkarlby skola och Bjäkenbackens skola hade högst lokaleffektivitet på 10,1 respektive 13,7 m²/elev. Lägst lokaleffektivitet hade Våmhus skola, Nusnäs skola, Utmelandsskolan, Venjans skola och Morkarlbyhöjden som samtliga hade en sämre lokaleffektivitet än 20 m²/elev.

I majoriteten av skolorna finns därmed en effektiviseringspotential, utan hänsyn till skolornas faktiska lokalutformning. I diagrammet nedan ses en överblick över samtliga skolors lokaleffektivitet per inskriven elev 2015/2016 samt per beräknad elevplats. För grundskolorna med integrerade förskolor ingår även förskolans inskrivna barn och förskoleplatser. Med hänsyn till att Utmelands förskola som är integrerad på skolan har en god bedömd lokaleffektivitet så innebär det att det med största sannolikhet är skolans verksamhet som har en låg lokaleffektivitet. Skolan har däremot särskola och särskild undervisningsgrupp som är i behov av fler m²/elev än den ordinarie skolan. Dessa nyttjar dock bara ca 220 m².

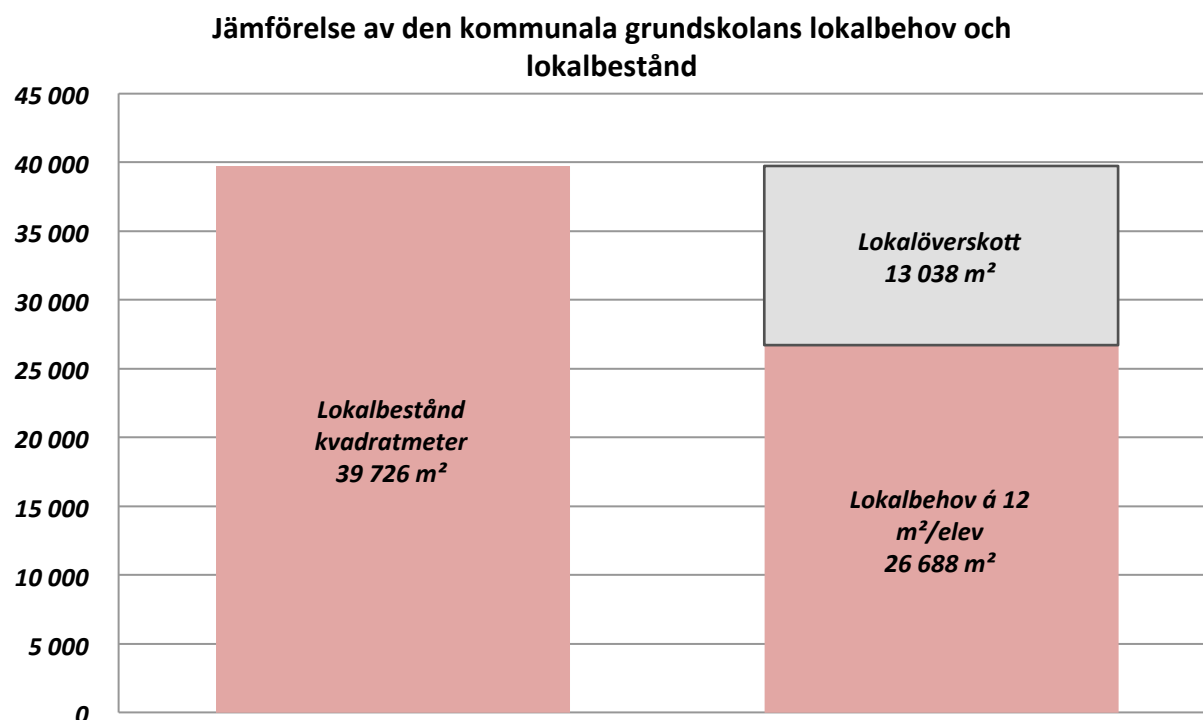
I avsnitt 5.4 ges en mer detaljerad beskrivning av varje skola och dess beräknade kapacitet.

Figur 7. Lokaleffektiviteten för de kommunala grundskolorna per elev våren 2016 och plats enligt beräknad kapacitet. Reservation för nyligen utförda förändringar och tillskott av nya elever.

5.2.2. Besparingspotential i kvadratmeter

Besparingspotentialen är ett mått på det teoretiska lokalöverskott som uppstår vid jämförelse av lokalbeståndet som nyttjas av grundskoleverksamheten och ett teoretiskt behov baserat på riktvärdet 12 m²/elev. Besparingspotentialen är därför endast ett grovt mått utan hänsyn till den faktiska lokalutformningen. I figur 8 nedan jämförs skolornas lokalbestånd med det teoretiska lokalbehovet. Jämförelsen visar på att skolorna totalt sett har en låg lokalanvändning och därmed ett stort teoretiskt lokalöverskott på 13 038 m².

Figur 8. Jämförelse lokalbestånd och teoretiskt lokalbehov med ett teoretiskt lokalöverskott.

Hänsyn bör tas till att lokalbeståndet är en blandning av nyare och äldre lokaler samt att lokalernas utformning har en stor påverkan på vilken lokaleffektivitet som är möjlig att uppnå. Ett teoretiskt lokalöverskott på 13 038 m² behöver därför inte innebära att det faktiskt är möjligt att bespara hela överskottet. Däremot finns det en tydlig besparingspotential och vid omflyttningar bör analyser göras över hur lokaler kan samnyttjas bättre.

Störst besparingspotential fanns för Morkarlbyhöjden och Utmelandsskolan som hade det högsta teoretiska lokalöverskottet.

5.3. Lokalkostnader

Årskostnaden för kommunens grundskolelokaler uppgick under 2015 till ca 35,9 mnkr, inklusive lokalkostnaderna för förskolorna integrerade på grundskolorna. I årskostnaderna ingår kostnader för drift där vissa kostnader är nycklade och andra faktiska, kostnader för löpande och planerat underhåll, räntor och avskrivningar. I tabell 8 ovan i rapporten, på sidan 28, redovisas de totala lokalkostnaderna för skolorna och i tabell 9 nedan redovisas nyckeltal för skolornas lokalkostnader uppdelat på de ekonomiskt uppdelade kostnadsslagen i kr/m². För Nusnäs skola, Utmelandsskolan, Venjans skola och Vika skola ingår de integrerade förskolornas lokalkostnader i skolornas lokalkostnader. I Morkarlbyhöjdens skola ingår även Bullerbyns förskolas kostnader för värme, el och vatten. I de fall där värmekostnad inte finns så återfinns värmekostnaden under el i de fall de har el-uppvärmd värmepump.

Tabell 9. Jämförelse kostnader och nyckeltal i kr/m².

Obj.nr	Grundskola	Totala lokal-kostnader per m² [kr/m²]	Totala kostnader per elev [kr/elev]	Administration [kr/m²]	Försäkring [kr/m²]	Säkerhet [kr/m²]	El [kr/m²]	Vatten [kr/m²]	Värme [kr/m²]	Tillsyn och skötsel [kr/m²]	Myndighetskrav [kr/m²]	Sophantering [kr/m²]	Städ [kr/m²]	Summa drift [kr/m²]	Avhjälpande underhåll [kr/m²]	Planerat underhåll [kr/m²]	Kapital-kostnader [kr/m²]
Kommunala förskolor																	
1603	Bjäkenbackens skola	900	12 290	32	7	9	76	5	74	100	7	9	115	434	22	94	256
1607	Våmhus skola	786	15 811	34	7	8	87	8	8	140	8	9	108	416	23	100	247
1609	Noretskolan	810	13 434	35	8	7	46	5	62	107	7	7	120	403	24	104	278
1611	Färnäs skola	573	11 032	34	7	11	96	5	5	146	12	5	127	450	23	100	212
1612	Nusnäs skola	980	22 097*	34	7	13	126	9	-	146	15	7	155	512	23	100	341
1613	Morkarlby skola	916	9 210	34	7	8	46	89	89	84	6	13	111	486	23	100	297
1616	Sollerö skola	1 146	14 772	34	8	11	73	9	80	136	12	17	128	509	23	100	514
1617	Utmelandsskolan	776	24 656*	31	7	7	62	4	63	98	8	6	109	395	21	90	271
1618	Vika skola	1 163	17 168*	34	7	10	45	6	69	108	4	5	130	419	23	100	620
1619	Venjans skola	921	46 829*	34	7	14	71	7	83	122	13	6	122	479	23	100	315
1626	Morkarlbyhöjden	1 034	21 233	34	7	12	25	13	122	191	9	3	164	580	23	100	329
Medelvärde		917	17 182	34	7	9	60	13	63	110	7	7	121	432	23	101	456
<i>Riktvärde [kr/m²]</i>				20-50	10-45		40-80	4-12	50-130	35-90		2-10	150-240		15-50	110-250	

*I totala kostnader per elev för Nusnäs skola, Utmelandsskolan, Vika skola och Venjans skola ingår de integrerade förskolornas inskrivna barn för att ge en mer rättvis kostnadsbild.

Om grundskolorna med de integrerade förskolorna räknas bort från medelvärde uppgår istället grundskolornas till ca 14 000 kr/elev.

5.3.1. Lokalkostnader per kvadratmeter

I tabell 9 ovan presenteras nyckeltal i kr/m² för varje kostnadsslag per verksamhetsställe. År 2015 uppgick den totala lokalkostnaden för de kommunala skolorna till i genomsnitt 904 kr/m². Högst lokalkostnad hade Vika skola med 1 163 kr/m² och Sollerö skola med 1 146 kr/m². Lägst hade Färnäs skola med 575 kr/m² och därefter Utmelandsskolan med 776 kr/m².

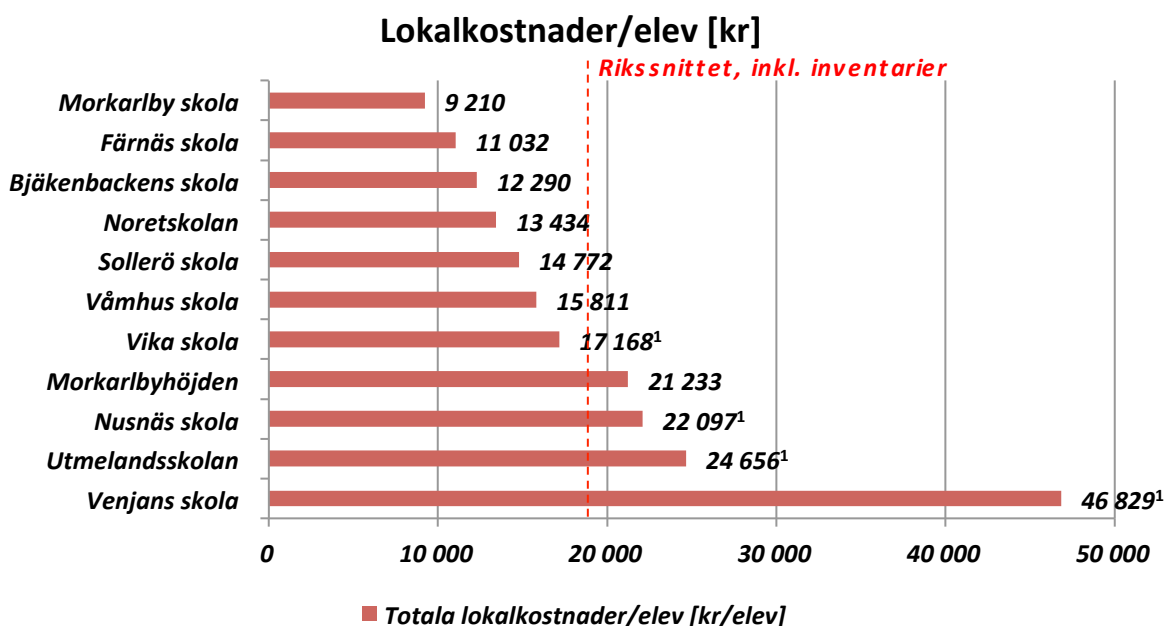
I tabellen presenteras riktvärden för grundskolelokaler i intervall för vissa av lokalkostnaderna där riktvärdet beror på typ av byggnad, ålder, lokalisering etc. Mest utmärker sig Morkarlby skolas vattenkostnad som ligger på 89 kr/m², jämfört med det högsta riktvärdet på 12 kr/m². Eftersom att skolans värmekostnad är identisk, 89 kr/m², kan orsaken vara att det har blivit fel i uppföljningen och vattenkostnaden har förväxlats. I övrigt ligger städkostnaderna generellt sett under riktvärdet och kostnads-slaget tillsyn och skötsel i snitt 30 kr/m² över riktvärdena. För grundskolorna ligger däremot underhållskostnaderna något lägre än riktvärdena.

5.3.2. Lokalkostnad per elev

Den totala lokalkostnaden per elev uppgick i genomsnitt till 17 182 kr/elev för samtliga grundskolor. Rikssnittet för lokalkostnader per elev inklusive inventarier uppgick enligt SCB till 18 000 kr/elev 2014. Lokalkostnaderna i denna rapport redovisar endast lokalkostnaderna exklusive inventarier. Enligt SCB uppgick Mora kommuns lokalkostnader 2014, inklusive inventarier, till 18 300 kr/elev vilket ligger i linje med rikssnittet.

Högst lokalkostnad per elev hade Venjans skola, Utmelandsskolan, Nusnäs skola och Morkarlbyhöjdens skola som samtliga hade lokalkostnader på över 20 000 kr/elev. Även Vika skola hade en hög kostnad på 17 168 kr/elev. Gemensamt för skolorna med höga kostnader per elev, förutom Morkarlbyhöjden, är att de har integrerade förskolor samt att Venjans, Vika och Nusnäs skola är små enheter med 18 till 56 elever, exklusive förskolebarnen. Trots att förskolornas barn är inräknade i lokalkostnaderna per elev så ligger de relativt högt. I Morkarlbyhöjdens lokalkostnader ingår även värme-, el- och vattenkostnader från Bullerbyns förskola vilket påverkar nyckeltalen.

Ytterligare analyser över de bakomliggande orsakerna till lokalkostnaderna har inte gjorts i denna lokalrevision.

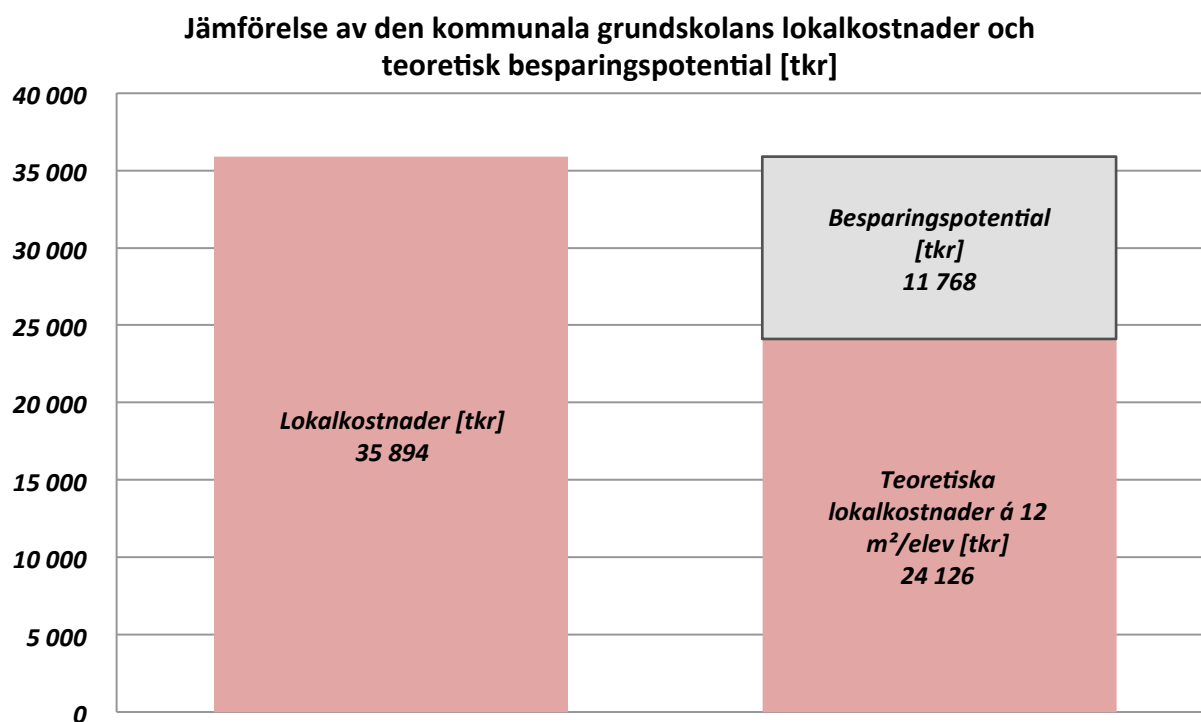
¹. Innefattar lokalkostnader för integrerad förskola samt inskrivna barn

Figur 9. Lokalkostnader per elev för de kommunala grundskolorna. Notera att grundskolorna med integrerade förskolor har inskrivna barn medräknade.

5.3.3. Besparingspotential lokalkostnader

I figur 10 nedan jämförs de genomsnittliga lokalkostnaderna för lokalbeståndet med en teoretisk årskostnad för ett lokalbehov motsvarande 12 m²/elev i den kommunala grundskolan. Figuren motsvarar jämförelsen av lokalbeståndet och lokalbehovet i figur 8 på sidan 30. I siffrorna nedan ingår även behovet för de integrerade förskolorna räknat på ett behov av 10 m²/barn.

Det teoretiska lokalbehovet uppgår till 26 668 m² och med en genomsnittlig lokalkostnad på 904 kr/m² uppgår den teoretiska lokalkostnaden till 26,3 mnkr vilket motsvarar en teoretisk besparingspotential på ca 11,8 mnkr.

Figur 10. Lokalkostnader och teoretisk besparingspotential.

Analys

Bedömningen är att det finns en besparingspotential upp till ca 11,8 mnkr per år i lokalkostnader inom grundskoleverksamheten. I besparingspotentialen ingår även besparingar för de förskolor som är integrerade i grundskolorna räknat på 10 m²/barn.

På grund av att Morkarbyhöjden, Utmelandsskolan och Noretskolan har det största teoretiska lokalöverskottet, ca 60 procent av hela överskottet, så har även dessa skolorna den största besparingspotentialen i lokalkostnader. Morkarbyhöjden har med en sammanlagd lokalkostnad på 1 034 kr/m² och sitt teoretiska lokalöverskott på ca 3 000 m² en teoretisk besparingspotential på ca 3 mnkr. Utmelandsskolan har ett teoretiskt lokalöverskott på ca 2 900 m² och med 776 kr/m² uppgår besparingspotentialen till ca 2,3 mnkr per år och Noretskolan har med sin lokalkostnad på 810 kr/m² och överskott på ca 2 600 m² en besparingspotential på ca 2,1 mnkr per år. Totalt har enbart dessa tre skolor en besparingspotential på ca 7,4 mnkr per år. Notera att besparingspotentialen är en jämförelse mot vad det hade kostat om skolorna var lokaleffektiva och tar inte hänsyn till befintlig lokalutformning eller annan verksamheter så som särskola.

5.4. Grundskolornas kapacitet, lokalanvändning och behov

I avsnittet redogörs för lokalbeståndets kapacitet, lokalanvändning, utveckling utifrån status, behov samt ändamålsenlighet. Med ändamålsenlighet menas att lokalerna ska passa det eller de ändamål de brukas för.

5.4.1. Analys av verksamhetsställen

Förslagen är framtagna med syfte att utföra lokal- och kostnadseffektiviseringar där det finns samverkansmöjligheter mellan grundskolor, förskolor eller annan kommunal verksamhet. Det finns en tydlig målbild inom förskolan och skolan att satsa på pedagogisk kvalitet, samt en effektiv resursanvändning av personal och lokaler.

Figur 11. Översikt över de kommunala grundskolornas lokalisering.

Generellt har grundskolorna en låg lokaleffektivitet och ett teoretiskt överskott av elevplatser. Majoriteten av skolorna, sju av elva skolor, har även ett minskande elevunderlag.

Nedan sammanfattas varje verksamhetsställe och i tabell 10 nedan ges en översikt av enheternas storlek, kapacitet och status. Antalet elever motsvarar antalet vid årsskiftet 2015/2016.

För de enheter som är i behov av åtgärder, eller där effektiviseringsmöjligheter finns, så presenteras dessa för respektive enhet under **Förslag**.

5.4.2. Förutsättningar för kapacitetsberäkningar

Matsalens kapacitet är baserad på att skolorna har tre matlag under servering. Dvs att matsalen fylls tre gånger under servering. I de fall då kapaciteten är lägre än befintlig antal elever på skolan kan detta bero på att skolan har fler matlag, att alla elever faktiskt inte äter i matsalen utan i ex.

Klassrummens kapacitet är baserad på att åk F-6 har hemklassrum och för åk 7-9 så baseras kapaciteten på timplanen. Kapaciteten för specialsalar är också baserad på timplanen.

Kapaciteten för toaletterna utgår från Arbetsmiljöverkets riktmärke om ett maxantal på 15 elever per toalett.

Tabell 10. Sammanställning över kommunens grundskolor, elevunderlagets prognos fram till år 2021, kapacitet och verksamhetens uppfattning om lokalernas status.

Grundskola	Elever 15/-16	Lokal- effektivitet	Förändring elevunderlag (elever 2021)	Kapacitet lokaler [platser]	Begräns- ning	Ändamåls- enlighet	Teknisk status enl. verksam- heten
Bjäkenbackens skola F-6	226	14	-22 % (176 elever)	138	Matsal	Dålig	Dåligt skick
Våmhus skola F-6	134	20	-8 % (125 elever)	170	Matsal	Bra	Bra
Noretskolan F-9	580 ¹	17	+16 % (673 elever)	630	Matsal	Dålig	Dålig
Färnäs skola F-6	108	19	-18 % (89 elever)	165	Toalet- ter	Bra	Bra
Nusnäs skola F-3 ²	20	23 ²	+50 % (30 elever)	75	Klass- rum	Bra	Bristande aku- stik
Morkarlby skola F-6	340	10	-10 % (340 inkl. Vika)	209	Matsal	Bra	Bra
Sollerö skola F-6	140	19	-18 % (115 elever)	150	Klass- rum	Bra	Bra
Utmelandsskolan F-6 ²	140	22 ²	-18 % (115 elever)	250	Klass- rum	Bra	Bra
Vika skola F-6 ²	58 (39 F- 3)	19 ²	-4 % (38 exkl. åk 4-6)	100	Klass- rum	Mindre bra	Dålig ventilat- ion
Venjans skola F-6 ²	18	48 ²	-6 % (17 elever)	75	Toalet- ter	Bra	Bra
Morkarlbyhöjden 7-9	325	22	+12 % (364 elever)	380	Matsal	Bra	Bra
TOTALT	2 089	19	+1,3% (2 097)	2 319	628		

¹ I elevunderlag ingår inte grundsärskolan. För Noretskolan uppgår elevantalet till 594 inklusive grundsärskolan och för Utmelandsskolan till 145.

² Lokaleffektiviteten är inklusive barnen på de integrerade förskolorna.

5.4.2.1. Bjäkenbackens skola F-6

Bjäkenbackens skola är en F-6-skola som ligger i Östnor. Det går 226 elever på skolan och med en bruksarea på 3 085 m² uppgår lokaleffektiviteten till ca 14 m²/elev. Skolan har därmed en lokaleffektivitet som ligger 2 m²/elev över riktvärdet.

Lokaler

Skolans lokaler är enligt verksamheten i dåligt skick med underhållsbehov och huvudbyggnaden anses inte heller vara ändamålsenlig för verksamheten. FoG tog tillsammans med Tekniska förvaltningen fram ett förslag för att flytta verksamheten men det behövs en långsiktig plan för hur behovet ska tillgodoses.

Kapacitet och prognos

Skolans kapacitet begränsas främst av matsalen som tillgodoser 138 elevplatser. Därefter begränsas kapaciteten av antalet toaletter till 240 elevplatser och av antalet klassrum till 300. Med 213 elever har skolan ett underskott på 75 elevplatser om samtliga elever ska äta i matsalen.

Enligt prognosen minskar elevunderlaget för skolan med ca 22 procent fram till 2021 vilket motsvarar en minskning med 50 elever och ger ett behov av 176 elevplatser. Med 176 elever uppgår skolans lokaleffektivitet till ca 18 m²/elev. Skolan ligger dock i ett område med inflyttning vilket skapar en osäkerhet kring den prognostiserade minskningen.

5.4.2.2. Våmhus skola F-6

Våmhus skola är en F-6-skola i Våmhus. Med en bruksarea på 2 695 m² och 134 elever uppnår skolan en lokaleffektivitet på 20 m²/elev vilket är en låg lokaleffektivitet jämfört med riktvärdet. Den låga lokal-användningen beror dels på byggnaden i sig har en ineffektiv lokalutformning med bland annat mycket korridorer samt att det är en liten enhet.

Lokaler

Skolans lokaler fungerar för verksamheten och har en fristående idrottshall samt ett äldre gym som används som musiksal och som inte är ändamålsenlig. Enligt verksamheten finns det ett överskott av lokaler och skulle kunna få plats med fler elever, eller en förskola vid behov. För att inrymma en förskola krävs dock lokalanpassningar.

Kapacitet och prognos

Elevunderlaget för skolan ser stabilt ut men med en minskning på 8 procent från och med 2020 till år 2021. Det prognostiserade behovet år 2021 uppgår därmed till 125 elevplatser. Kapaciteten begränsas främst av skolans matsal som tillgodoser ca 170 elevplatser. Skolan har därmed ett befintligt överskott på ca 36 elevplatser.

Förslag

Det finns ett diskuterat förslag om att inrymma Våmhus förskola på skolan. I dagsläget har skolan 9 klasser som med hemklassrum är i behov av sina 9 klassrum. Ska förskolan få plats på skolan behövs därmed ytterligare ett utrymme för förskolan. Med hänsyn till skolans låga lokaleffektivitet så finns det eventuellt en möjlighet att inrymma förskola i befintlig byggnad genom ombyggnation men för det krävs vidare utredning.

5.4.2.3. Noretskolan F-6, 7-9 och grundsärskola 6-9

Noretskolan ligger i Noret och har två enheter, en enhet för åk F-6 med 312 elever och en enhet för åk 7-9 med 268 elever, totalt 580 för åk F-9. Därutöver finns grundsärskoleverksamhet på skolan för åk 6-9 med 14 elever. Skolan har därmed totalt 594 elever och med en bruksarea på 10 045 m² uppgår lokaleffektiviteten till 17 m²/elev, vilket är en låg lokaleffektivitet. Särskolan och särskild undervisningsgrupp nyttjar ca 450 m² och borträknat särskolans och den särskilda undervisningsgruppens lokaler uppgår lokaleffektiviteten till 16 m²/elev.

Skolan har en högre grad av socioekonomisk belastning som behöver beaktas i kommande förslag till förändring av verksamhet och lokaler. Skolan tar dock även emot ensamkommande flyktingbarn vilket inte syns i elevsiffrorna.

Lokaler

Skolan har bristfälliga lokaler och dålig ändamålsenlighet. Enligt verksamheten framgår följande brister:

- Bristande miljö med hänsyn till ventilation och solskydd vilket resulterat i vitesföreläggande
- Trångt, dålig belysning och dålig överblickbarhet
- Hög skadegörelse både in- och utvändigt
- Brist på klassrum och grupprum
- Behov av större matsal

Kapacitet och prognos

Noretskolans kapacitet begränsas främst av matsalen till 630 elevplatser och därefter antalet klassrum till 775 elevplatser med flexibla klassrum för åk 7-9, eller 675 med hemklassrum. Borträknat grundsärskolans klassrum uppgår kapaciteten för antalet klassrum till 650 elevplatser med hemklassrum eller ca 750 platser med flexibla klassrum. Antalet toaletter begränsar därefter till 975 elevplatser. I siffrorna ingår även det klassrum som grundsärskolan nyttjar. Skolans toaletter begränsar vidare kapaciteten till 780 elevplatser.

Enligt prognosen ökar elevunderlaget för skolan med 16 procent fram till 2021 vilket motsvarar en ökning med ca 93 elever för åk F-9, motsvarande ett totalt behov av 673 elevplatser eller 689 elevplatser för åk F-9 inklusive särskolan.

5.4.2.4. Färnäs skola F-6

Färnäs skola har 108 elever och en bruksarea på 2 081 m² vilket ger en lokaleffektivitet på 19 m²/elev. På grund av att det är en liten skola så kan dock riktvärdet vara missvisande. Enligt verksamheten så är skolan för liten för att vara en F-6-skola och skulle behöva Nusnäs elever. Vilket också styrks av det minskande elevunderlaget.

Lokaler

Skolans lokaler är i gott skick enligt verksamheten och fungerar väl.

Kapacitet och prognos

Skolans kapacitet begränsas främst av antalet toaletter till 165 elevplatser och därefter av matsalen till 237 elevplatser. Med 108 elever har skolan ett teoretiskt överskott på nästan 60 elevplatser och med ett minskande elevunderlag på ca 18 procent uppgår 2021 års behov till 89 elevplatser.

5.4.2.5. Nusnäs skola F-3

Nusnäs skola F-3, som 2015 endast är en F-2-skola, har tre klasser och 20 elever vilket med en bruksarea på 1 015 m² ger en lokaleffektivitet på 51 m²/elev. I skolans lokaler ingår dock även förskolans lokaler och inräknat förskolans 25 barn så uppgår lokaleffektiviteten för objektet till ca 23 m²/barn. Lokaleffektiviteten kan dock vara missvisande vid en så liten enhet som dessutom har en idrottshall.

Lokaler

Skolan har bra lokaler med gott om utrymme men delar av lokalerna har en bristande akustik.

Kapacitet och prognos

Skolans kapacitet begränsas av skolans tre klassrum till 75 elevplatser. Enligt prognosen så ökar elevunderlaget med 50 procent till 30 elever år 2021.

5.4.2.6. Morkarlby skola F-6

Morkarlby skola har två paralleller i åk F-6, förutom för åk 1 som har tre klasser. Totalt har skolan 340 elever och med en bruksarea på 3 418 m² uppgår skolans lokaleffektivitet till 10 m²/elev, vilket är en hög lokaleffektivitet. Från och med hösten 2016 kommer även åk 4-6 från Vikaskolan att husera på Morkarlby skola vilket innebär ett tillskott på ca 25 elever.

Lokaler

Skolans lokaler fungerar väl för verksamheten men har en trafiksituation som skapar otrygghet och som inte möjliggör en ökad biltrafik. Enligt verksamheten finns det även en brist på grupprum och lokalerna ses över för att se vilka möjligheter det finns för att skapa fler. Flera av de befintliga grupprummen fyller inte heller sin funktion då de är lyhörda. Matsalen upplevs även som trång. Skolans har även en källarlokal som görs iordning så att verksamheten kan nyttja denna.

Kapacitet och prognos

Morkarlby skolas kapacitet begränsas främst av matsalen till 208 elevplatser och därefter av antalet grupprum och toaletter till 420 elevplatser. Idag nyttjas klassrum till bland annat bibliotek och grupprum vilket också gör att antalet klassrum är begränsande. Enligt prognosen minskar elevunderlaget med ca 10 procent fram till 2021 vilket motsvarar en minskning med ca 35 elever. Inklusive Vikaskolans åk 4-6 så uppgår 2021 års behov ungefär till att motsvara dagens elevantal. Skolan ligger dock i ett inflyttningsområde vilket skapar en osäkerhet kring elevprognosens minskning.

Förslag

Eftersom att skolan redan är fullbelagd både till ytan och med hänsyn till matsalens begränsning samt antalet klassrum så behövs ytterligare utrymme för matsal och klassrum. Förslaget är att utreda hur matsalens behov ska tillgodoses, om det finns möjlighet att utöka antalet klassrum eller om annan förändring i lokalerna kan tillgodose behovet.

5.4.2.7. Sollerö skola F-6

Sollerö skola har 140 elever och en bruksarea på 2 665 m² vilket ger en låg lokaleffektivitet på 19 m²/elev. Skolan tar även emot asylbarn som inte är inräknade i elevantalet. På sikt minskar förmodligen antalet asylbarn, men det beror på hur flyktingsituationen utvecklar sig.

Lokaler

Lokalmässigt har skolan bra lokaler, om än äldre och statiska. Skolan har även en tillbyggnad som har problem med ventilation.

Kapacitet och prognos

Enligt prognosen minskar elevunderlaget med ca 18 procent fram till år 2021 vilket motsvarar en minskning med 25 elever och ett totalt behov av 115 elevplatser. Skolans kapacitet begränsas främst av skolans 6 klassrum till 150 elevplatser.

5.4.2.8. Utmelandsskolan F-6

Utmelandsskolan har en parallell i åk F-6 med totalt 140 elever. Därutöver har skolan en mindre särskoleavdelning med 5 elever. Totalt omfattar skolan en bruksarea på 5 661 m² som också innefattar Utmelands förskolas lokaler. Inklusive förskolans barn och grundsärskolan uppgår objektets lokaleffektivitet till 22 m²/barn och elev vilket är en låg lokaleffektivitet i jämförelse med riktvärdet 12 m²/elev.

Lokaler

Lokalerna renoverades 2009 och har god standard. För verksamheten är lokalerna flexibla och ändamålsenliga.

Kapacitet och prognos

Skolans kapacitet begränsas främst av antalet klassrum som tillgodoser 250 elevplatser, eller 175 elevplatser borträknat grundsärskolans och den särskilda undervisningsgruppens klassrum. Därefter begränsar antalet toaletter till 270 elevplatser. Skolan har därmed ett teoretiskt överskott på ca 100 elevplatser vilket också är en av bidragande faktorerna till skolans låga lokaleffektivitet. Enligt prognosen minskar elevunderlaget med 18 procent vilket motsvarar ett totalt behov av 115 elevplatser år 2021.

5.4.2.9. Vika skola F-3 (tidigare F-6)

Vika skola har ett elevunderlag på 39 elever för åk F-3 och en bruksarea på 1 063 m² som också innefattar Vika förskola med 18 barn.

Lokaler

Skolans lokaler är gamla och ineffektiva. Åtgärder har nyligen genomförts gällande ventilation och akustik vilket idag upplevs ändamålsenlig av personalen.

Kapacitet och prognos

Kapaciteten på skolan begränsas främst av skolans 4 klassrum till 100 elevplatser och därefter av antalet toaletter till 105 elevplatser. Enligt befolkningsprognosen så håller sig elevunderlaget stabilt för upptagningsområdet, med en viss ökning, fram till och med 2020 för att sedan minska igen med totalt 4 procent till 2021. Skolan ett behov av totalt 38 elevplatser år 2021.

5.4.2.10. Venjans skola F-6

Venjans skola ligger 5 mil utanför centrala Mora och har ett elevunderlag på 18 elever i åk F-6. Det finns ett mål om att koppla bort åk 4-6 när det minskande elevunderlaget är för litet. Skolan har en bruksarea på 1 313 m² men eftersom det är en så liten enhet så är lokaleffektiviteten missvisande. Venjans förskola huserar även i skolans lokaler.

Lokaler

Skolans lokaler är gamla men fungerar för verksamheten.

Kapacitet och prognos

Kapaciteten begränsas av skolans 3 klassrum till 75 elevplatser och skolan har därför ett stort överskott på elevplatser. Enligt prognosen har skolan ett stabilt men något minskande elevunderlag fram till och med 2021.

5.4.2.11. Morkarlbyhöjden 7-9

Morkarlbyhöjden åk 7-9 har fem paralleller, totalt 15 klasser och 325 elever. Med en bruksarea på 7 107 och 325 elever uppgår skolans lokaleffektivitet till 22 m²/elev, vilket är en låg lokaleffektivitet. Skolan tar dock även emot ensamkommande flyktingbarn vilket inte syns i elevsiffrorna.

Lokaler

Skolan är ursprungligen ett gammalt vårdhem vilket bidrar till lokalernas ineffektivitet. Ändamålsenligheten för skolverksamheten är dock ganska god. Klassrummen fungerar men verksamheten anser att de är för trånga. Klassrummen ligger dock runt 56 m² vilket kan jämföras med rekommendationen om 60 m² för en klass på 25 elever. Skolans klasser uppgår dock i genomsnitt till 22 elever per klass. Skolan har även en musiksall som är stängd på grund av att det inte är en riktig musiksall, vilket gör att skolan undervisar i musik på Morkarlby skola F-6.

Kapacitet och prognos

Skolans kapacitet begränsas främst av matsalen till 380 elevplatser och därefter av antalet klassrum som begränsar till 525 elevplatser, räknat på 16 klassrum och att de kan användas flexibelt. Ett av klassrummen kan dock inte användas vilket ger en nuvarande kapacitet på 500 elevplatser.

Enligt prognosen ökar elevunderlaget för skolan med 12 procent fram till och med 2021 vilket motsvarar ett behov av totalt 364 elevplatser. Kapaciteten tillgodoser därmed den kommande elevökningen.

5.4.3. Lokalernas flexibilitet och samnyttjande

FoG har en tydlig strategi kring flexibla lokaler, främst vad gäller flexibiliteten mellan förskola och grundskola men även för särskolans integration.

5.4.4. Lokalernas strategiska ägande

Byggnaderna och lokalernas strategiska ägande för verksamheten har utvärderats och bedömts efter:

1. Långsiktigt ägande
2. Utredningsobjekt
3. Förslag till avveckling

Efter genomgång av samtliga verksamhetsställen ovan så har Bjäkenbackens skola och Noretskolan bedöms vara utredningsobjekt där det krävs en vidare utredning. Våmhus skola bör utredas angående ett införlivande av Våmhus förskola.

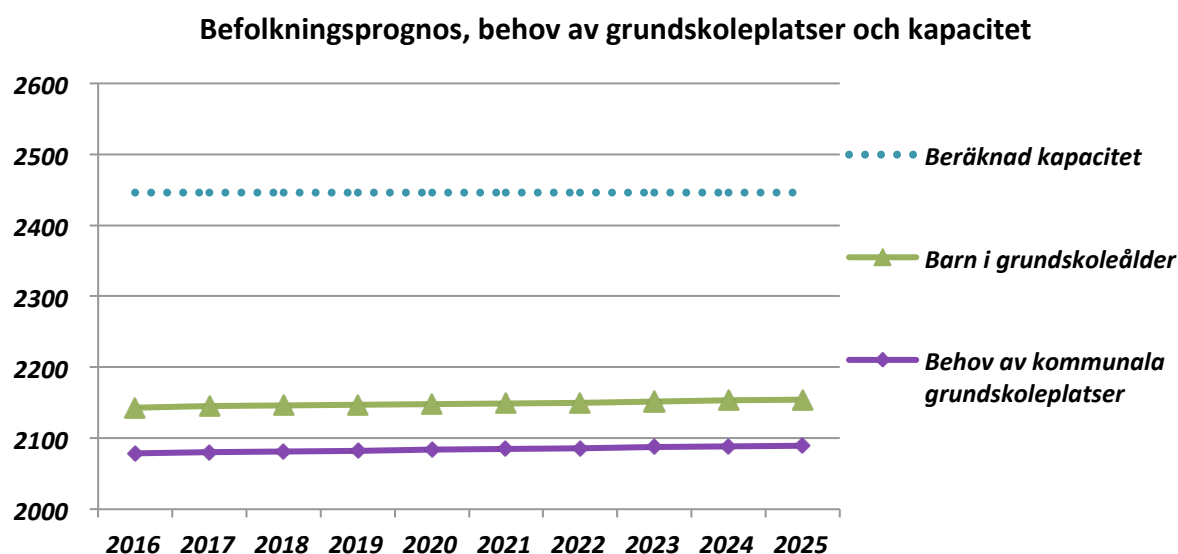
5.5. Lokalbehov 2016-2025

I avsnittet redovisas grundskolans nuvarande och framtida lokalbehov. De enda planerade organisationsförändringarna som fanns under våren 2016 var att flytta Vikaskolans åk 4-6 till Morkarlby skola, och till viss del till Utmelandsskolan, samt att eventuellt flytta Våmhus förskolas verksamhet till Våmhus skola. Pågående och planerade lokalprojekt inom grundskolan sammanfattas i tabell 11 under kapitel 5.5.2 Lokalförändringar.

5.5.1. Befolkningsutveckling och efterfrågan på grundskoleplatser

Befolkningsutvecklingen för Mora kommun i åldersintervallet 6-15 år har störst betydelse för behovet av grundskolelokaler. Enligt Mora kommuns befolkningsprognos 2013-2033 förväntas antalet barn i åldrarna 6-15 år bli drygt 2 150 år 2023 för att sedan fortsätta att öka med ca 2 procent fram till och med 2033. Jämfört med 2015 års 2 143 barn i samma åldersintervall förväntas endast en liten ökning på någon procent de närmsta tio åren. Prognosen kan dock komma att öka med det ökande födelseantalet. För de enskilda skolorna och skolornas upptagningsområden så varierar prognosen beroende på bostadsbyggandet och inflyttningen vilket framgår under avsnittet 5.4 ovan. Efterfrågan på platser i de olika skolorna påverkas även i stor grad av det fria skolvälet.

I två av kommunens skolor, Bjäkenbackens skola och Morkarlby skola finns ett befintligt underskott av elevplatser med hänsyn till den bedömda kapaciteten. För Bjäkenbackens skola minskar också elevunderlaget vilket minskar underskottet men där Bjäkenbackens skola fortfarande har ett bedömt underskott efter minskningen. Morkarlby skolas elevunderlag minskar också men när Vika skolas åk 4-6 flyttades till skolan hösten 2016 så förblir antalet elever det samma över tid och har därför ett fortsatt underskott av elevplatser.

Figur 12. Antalet barn i grundskoleålder 2016 och prognos t.o.m. 2025, behovet av grundskoleplatser i kommunal skola utifrån samma andel barn som går i skolan 2016 samt beräknad kapacitet.

5.5.2. Lokal- och organisationsförändringar

Beslutad förändring: flytt av åk 4-6 på Vika skola till Morkarlby skola och delvis Utmelandsskolan.

Förändringar till diskussion:

- Bjäkenbackens verksamhet, lokaler och organisation.
- När elevunderlag för Venjans skola i åk 4-6 minskar ytterligare bör verksamheten utredas.
- Inrymma Våmhus förskola i Våmhus skola. För detta behövs ytterligare utrymme på skolan men eventuellt finns det möjligheter att genom ombyggnationer tillgodose behovet inom befintliga väggar.
- Utredning av Noretskolans verksamhet och lokaler.
- Utredning av Färnäs-Nusnäs skolområde.
- Enligt FoG skulle en hopslagning av Utmelands och Noretskolans grundsärskolor bidra till en effektivisering.
- En gemensam 7-9 skola.

5.5.3. Analys och bedömning

Bedömningen är att samtliga förändringar i stort sett går i linje med grundskolans framtida behov. Då det finns ett fortsatt underskott av elevplatser på Morkarlby skola, trots det minskande elevunderlaget, behöver skolan utredas för hur behovet av elevplatser kan tillgodoses, framför allt gällande matsalssituationen.

Förslaget att slå samman högstadieskolorna går i linje med kommunens önskemål om större enheter och ökad lokaleffektivitet. Det går även i linje med förslaget att Noretskolans lokaler behöver utredas. Enligt den prognostiserade ökningen av behovet av elevplatser för åk 7-9 uppgår behovet till ca 675 elev-platser. Lokalbehovet uppgår därmed enligt riktvärdet 12 m²/elev till ca 8 100 m². Med en uppskattad investeringsutgift om 30 000 kr/m² vid nyproduktion skulle investeringsutgiften för en skola med den omfattningen uppgå till ca 240 mnkr. Ett alternativ skulle kunna vara att utöka Morkarlbyhöjden.

Genom att flytta Nusnäs skolas verksamhet till Färnäs skola kan Färnäs skolas lokaler, som har ett teoretiskt överskott av elevplatser, nyttjas bättre och Nusnäs skolas lokaler kan avvecklas